

Brussels, 2.5.2016
C(2016) 2809 final

Subject: Κρατική ενίσχυση / Κύπρος
Αριθμός ενίσχυσης SA.43038 (2015/N)
Εθνικό Πλαίσιο χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας για την περίοδο 2014 – 2020

Κύριε Υπουργέ,

η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής: «η Επιτροπή») επιθυμεί να ενημερώσει την Κύπρο ότι, αφού εξέτασε τις πληροφορίες που παρείχαν οι αρχές σας, αποφάσισε να μην προβάλλει αντιρρήσεις σχετικά με το προαναφερθέν καθεστώς, το οποίο είναι συμβιβάσιμο με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής: «ΣΛΕΕ»).

Για να λάβει την απόφαση αυτή, η Επιτροπή βασίστηκε στο ακόλουθο σκεπτικό:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Το παρόν καθεστώς ενισχύσεων κοινοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ μέσω επιστολής από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ημερομηνία 8 Σεπτεμβρίου 2015 και ίδια ημερομηνία πρωτοκόλλησης.
- (2) Η κοινοποίηση πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό SA.43038 (2015/N).
- (3) Η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολή της 6ης Νοεμβρίου 2015, τις οποίες οι κυπριακές αρχές παρείχαν με επιστολή τους που εστάλη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου την 1η Δεκεμβρίου 2015 (και πρωτοκολλήθηκε με ίδια ημερομηνία). Οι κυπριακές αρχές παρείχαν περαιτέρω διευκρινίσεις μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στις 19 Φεβρουαρίου 2016 και στις 11 Απριλίου 2016, τα οποία επίσης πρωτοκολλήθηκαν τις ίδιες ημερομηνίες.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

2.1. Τίτλος

- (4) Εθνικό Πλαίσιο χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας για την περίοδο 2014 – 2020

κ. Ιωάννη Κασουλίδη
Υπουργό Εξωτερικών
Λεωφ. Δημοσθένη Σεβέρη
Λευκωσία
Κύπρος

2.2. Στόχος της Ενίσχυσης

- (5) Με το παρόν πλαίσιο, καθορίζεται η εθνική πολιτική της Κύπρου για τη διαχείριση των ζημιών στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής. Το πλαίσιο δύναται να καλύψει ζημιές στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής, περιλαμβανομένων των κτιρίων και των φυτειών από θεομηνίες και έκτακτα γεγονότα, καθώς και από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία και δεν καλύπτονται από υφιστάμενα γεωργοασφαλιστικά συστήματα. Η πολιτική αυτή στοχεύει παράλληλα όπως, οι ενισχύσεις των γεωργών για την επανόρθωση τέτοιων ζημιών καταβάλλονται το συντομότερο δυνατό, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος στρέβλωσης των συνθηκών ανταγωνισμού.

2.3. Νομική βάση

- (6) Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου με ημερομηνία 1 Ιουλίου 2015 επί τη βάση της Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο υπό τον τίτλο «Εθνικό Πλαίσιο χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας για την περίοδο 2014 – 2020» και υπό στοιχεία Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος 2.14.02.09 και ημερομηνία 25 Ιουνίου 2015.

2.4. Μορφή της ενίσχυσης

- (7) Άμεση Επιχορήγηση

2.5. Διάρκεια

- (8) Το καθεστώς θα αρχίσει να ισχύει μετά την έγκρισή του από την Επιτροπή και θα διαρκέσει μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020.
- (9) Το καθεστώς αφορά γεγονότα/συμβάντα που θα έχουν επέλθει έως τις 31.12.2020. Οι αποζημιώσεις θα καταβάλλονται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία επέλευσης του γεγονότος/συμβάντος.

2.6. Προϋπολογισμός

- (10) Το συνολικό μέγιστο ποσό για όλη τη διάρκεια του καθεστώτος καθορίζεται στις € 14.000.000 (περίπου €2.000.000 ανά έτος).
- (11) Το ανώτατο ποσό ενίσχυσης ανά δικαιούχο, μέχρι και το 2020, καθορίζεται σε €120.000 για το πάγιο κεφάλαιο και σε €70.000 για τα λοιπά, με ανώτατο συνολικό ποσό ανά δικαιούχο τα €150.000, εκτός των περιπτώσεων ομαδικών καλλιιεργειών. Ποσά ενίσχυσης μικρότερα των €50 ανά δικαιούχο δε χορηγούνται.

2.7. Δικαιούχοι

- (12) Οι ενισχύσεις περιορίζονται στη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργίας σε περιπτώσεις ζημιών στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής παρότι κατέβαλαν εύλογες προσπάθειες να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους ζημιάς.

- (13) Νοείται ότι οι ενισχύσεις περιορίζονται στη στήριξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων οι οποίες κατέβαλαν εύλογες προσπάθειες να ελαχιστοποιήσουν τους σχετικούς κινδύνους για πρόκληση ζημιάς. Οι Κρατικές ενισχύσεις δεν πρέπει να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να εκτίθενται ασκόπως σε κινδύνους. Αυτό διασφαλίζεται με τους γενικούς και ειδικούς περιορισμούς για την καταβολή ενισχύσεων σύμφωνα με το παρόν καθεστώς, που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις (24)-(25) παρακάτω). Τα πληγέντα αγροτεμάχια για να μπορούν να καλυφθούν από το εν λόγω πλαίσιο πρέπει να ήταν δικαιούχα εκταρικής επιδότησης κατά το έτος ζημιάς, ως εκ τούτου πληρούν όλες τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης και των καλών γεωργικών πρακτικών και κατά συνέπεια ελαχιστοποιούνται οι σχετικοί κίνδυνοι. Επίσης αποκλείονται από την καταβολή ενισχύσεων οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις εφόσον οι ζημιές οφείλονται σε αμέλεια, υπαιτιότητα ή παράλειψη του αιτούντος ή τρίτου, για παράδειγμα όταν αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους εκτός εποχής ή όπου οι συνθήκες της περιοχής δεν είναι οι ενδεδειγμένες.
- (14) Δικαιούχοι δύνανται να κριθούν τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που είναι κάτοχοι/διαχειριστές γεωργικής εκμετάλλευσης τη στιγμή που συνέβη το ζημιογόνο αίτιο και δεν έχουν καμία υποχρέωση επιστροφής χρημάτων από άλλη ενίσχυση, η οποία κρίθηκε ως ασυμβίβαστη. Προκειμένου για ζημιές που οφείλονται σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που δύνανται να εξομοιωθούν με θεομηνίες, οι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα.
- (15) Σε περιπτώσεις δικαιούχων που ενέχονται μόνο μερικώς στο γεωργικό τομέα, το καθεστώς θα καλύπτει μόνο το μέρος της εκμετάλλευσης που είναι αφιερωμένο στη γεωργία.
- (16) Γεωργός θεωρείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι κάτοχος/διαχειριστής γεωργικής εκμετάλλευσης.
- (17) Ως κάτοχος /διαχειριστής γεωργικής εκμετάλλευσης θεωρείται :
- α) ο ιδιοκτήτης γεωργικής εκμετάλλευσης
 - β) ο μισθωτής της γεωργικής εκμετάλλευσης, εφόσον η μίσθωση έχει συναφθεί με έγγραφο δεόντως θεωρημένο, με χρονολογία προγενέστερη της επέλευσης του ζημιογόνου γεγονότος
 - γ) ο κάτοχος γεωργικής εκμετάλλευσης με πληρεξούσιο.
- Η ιδιοκτησία της γεωργικής εκμετάλλευσης θα αποδεικνύεται με την προσκόμιση των σχετικών νόμιμων τίτλων κυριότητας.
- (18) Δεν δύνανται να κριθούν δικαιούχοι:
1. Τα πρόσωπα που έχουν ενταχθεί στο παρελθόν σε πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και δήλωσαν ψευδή στοιχεία ή αθέτησαν, με υπαιτιότητά τους, τους όρους και τις προϋποθέσεις που ανέλαβαν να τηρήσουν.
 2. Τα πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί την τελευταία πριν τη ζημιά τριετία ή το έτος ζημιάς ή που εκτίουν φυλάκιση δυνάμει δικαστικής απόφασης και η καταδίκη αφορά σε μια από τις παρακάτω περιπτώσεις: α) εξαπάτηση του Δημοσίου, β) υποθέσεις εμπορίας και καλλιέργειας ναρκωτικών ουσιών, γ) ζωοκλοπή, δ) καταστροφή του περιβάλλοντος, για τη συγκεκριμένη

δραστηριότητα και στο συγκεκριμένο χώρο, για τον οποίο υποβάλλεται το αίτημα κρατικής ενίσχυσης.

3. α) Τα φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν κυπριακή υπηκοότητα ή υπηκοότητα άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε.

β) Τα νομικά πρόσωπα, των οποίων τα μέλη που κατέχουν την πλειοψηφία των μετοχών δεν έχουν κυπριακή υπηκοότητα ή υπηκοότητα άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε.

4. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, κάτοχοι συστηματικών εκμεταλλεύσεων, που δεν κατέχουν τη νόμιμη άδεια λειτουργίας της συγκεκριμένης εκμετάλλευσης.

2.8. Περιγραφή του καθεστώτος

Εννοιολογικοί ορισμοί

(19) Για την εφαρμογή του παρόντος πλαισίου ισχύουν οι παρακάτω εννοιολογικοί προσδιορισμοί:

1. Ο όρος «θεομηνία» περιλαμβάνει τους σεισμούς, τις κατολισθήσεις, τις χιονοστιβάδες και τις πλημμύρες, καθώς και άλλες θεομηνίες, με την προϋπόθεση ότι μπορεί να δοθεί αρκούντως ακριβής περιγραφή τους, όπως για παράδειγμα οι ανεμοστρόβιλοι.

- Σεισμός τέτοιας έντασης που αντικειμενικά μπορεί να επιφέρει ζημιές στη γεωργική παραγωγή, καθώς και στο φυτικό και ζωικό κεφάλαιο. Ως τέτοιας έντασης θεωρείται σεισμός ίσος ή μεγαλύτερος των 5,5 βαθμών της κλίμακας Richter ή εφόσον η περιοχή κηρυχθεί σεισμόπληκτος.
- Κατολισθήσεις, όπου μάζες εδαφών μετακινούνται ή αποσπώνται, κυρίως λόγω έντονων βροχοπτώσεων ή χιονοπτώσεων, σεισμών, κλπ, καταστρέφοντας την επιφάνεια και παρασύροντας τα μέσα παραγωγής ή προκαλώντας ζημιές στην παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής ή δημιουργώντας ανυπέβλητα εμπόδια στην ανθρώπινη δραστηριότητα, εφόσον η ζημιά δεν οφείλεται στην επίδραση ανθρώπινου παράγοντα.
- Πλημμύρα, θεωρείται η εισροή και παραμονή στις καλλιέργειες νερού προερχομένου είτε από υπερβολικές βροχοπτώσεις ή από ξεχειλίσμα ή ρήγμα φυσικών ή τεχνητών ορίων ρεύματος ή άλλου όγκου γλυκού νερού (υπερχειλίσμα λίμνης, ποταμού, κλπ.) και η έξοδος των υδάτων σε χερσαία ζώνη με αποτέλεσμα καταστροφές / ζημιές στην παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής. Στην ανωτέρω έννοια της πλημμύρας δεν υπάγεται η εισροή και παραμονή νερού σε καλλιέργειες, που οφείλεται σε πρόθεση, αμέλεια, παραλείψεις, ανθρώπινες δραστηριότητες ή άλλα τεχνητά αίτια.
- Χιονοστιβάδες, μεγάλη ποσότητα χιονιού που αποσπάται από την αρχική του θέση και καταρρακιά σε πλαγιά βουνού παρασύροντας όλο και μεγαλύτερες μάζες χιονιού, αποκτώντας τελικά τεράστιο και ιδιαίτερα καταστροφικό όγκο.
- Ανεμοστρόβιλοι, τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα, που εμφανίζονται με τη μορφή έντονα στροβιλιζόμενης στήλης αέρα, η οποία, παρά τη σχετικά περιορισμένη έκταση που επηρεάζει, προκαλεί πολύ μεγάλες ζημιές στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής.

2. Ο όρος «έκτακτα γεγονότα» περιλαμβάνει τον πόλεμο, τις εσωτερικές ταραχές ή τις απεργίες και με ορισμένες επιφυλάξεις και ανάλογα με την έκτασή τους, μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα που έχουν ως αποτέλεσμα εκτεταμένες απώλειες.
3. Ο όρος «δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία» περιλαμβάνει δυσμενή καιρικές συνθήκες όπως παγετός, καταιγίδες και χαλάζι, πάγος και σφοδρές βροχοπτώσεις ή έντονη ξηρασία που καταστρέφουν άνω του 30% της μέσης παραγωγής υπολογιζόμενης με βάση την προηγούμενη τριετή περίοδο ή σε μέσο όρο τριετίας υπολογιζόμενο με βάση την προηγούμενη πενταετία, εξαιρουμένης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής κατά είδος καλλιέργειας, ή των μέσων παραγωγής.

Ως «δυσμενή κλιματικά φαινόμενα» θεωρούνται τα πιο κάτω καιρικά φαινόμενα:

- Παγετός, θεωρείται η πτώση της θερμοκρασίας του αέρα σε τιμή ίση ή μικρότερη των μηδέν (0°) βαθμών Κελσίου, είτε οφείλεται σε ακτινοβολία ή σε ρεύμα ψυχρού αέρα, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, με συνέπεια ζημιά στη φυτική παραγωγή.
 - Καταιγίδα, ατμοσφαιρικό φαινόμενο που χαρακτηρίζεται από αστραπές, κεραυνούς, ισχυρούς ανέμους και ραγδαία βροχή ή χαλάζι
 - Χαλάζι, είναι η πτώση ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων με μορφή σφαιριδίων (συνήθως) ή ακανόνιστου σχήματος τεμαχίων σκληρού διαφανούς πάγου.
 - Σφοδρές βροχοπτώσεις, θεωρούνται οι βροχοπτώσεις, που χαρακτηρίζονται από μεγάλη ένταση (μεγάλα ύψη βροχής και ραγδαιότητα), από μεγάλη χρονική διάρκεια ή εμφάνιση συνεχών επεισοδίων βροχοπτώσεων εντός εποχής.
 - Θάλασσα, όταν σταγονίδια θαλασσινού νερού μεταφερόμενα από τον άνεμο, προκαλούν εγκαύματα στις καλλιέργειες των παράκτιων περιοχών.
 - Υψηλές θερμοκρασίες, είναι το φαινόμενο κατά το οποίο η θερμοκρασία του αέρα υπερβαίνει τις αντίστοιχες κανονικές για την εποχή τιμές, τόσο σε ένταση (διαφορά υπέρβασης), όσο και σε χρονική διάρκεια, με βάση επίσημα στοιχεία της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας.
 - Διακυμάνσεις θερμοκρασίας είναι η εμφάνιση μεγάλων θερμοκρασιακών διαφορών ημέρας – νύκτας (μεγάλου ημερήσιου θερμομετρικού εύρους)
 - Χιονοπτώσεις, είναι η πτώση χιονιού μεγάλης έντασης ή χρονικής διάρκειας, με αποτέλεσμα το αυξημένο βάρος συσσώρευσης ή τη μεγάλη χρονική διάρκεια διατήρησης της χιονοκάλυψης.
 - Έντονη ξηρασία, θεωρείται η έλλειψη επαρκών βροχοπτώσεων (ύψη βροχής κάτω από τα κανονικά επίπεδα) για παρατεταμένη χρονική περίοδο.
 - Ανεμοθύελλα, θεωρείται ο άνεμος ιδιαίτερα μεγάλης έντασης, τουλάχιστον 8 Beaufort, που προκαλεί τουλάχιστο σπάσιμο των κλαδιών των δένδρων.
4. Οποιοδήποτε καιρικό φαινόμενο καλύπτεται κατά τη συνήθη πρακτική της ασφαλιστικής αγοράς, δεν μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων, εφόσον συμβαίνει σε προϊόν για το οποίο προνοείται ασφάλιση έναντι του, εκτός των περιπτώσεων είτε καθολικών ζημιών από ανομβρία, που το ύψος της βροχόπτωσης δεν υπερβαίνει το 1/2 της κανονικής μέσης

ετήσιας βροχόπτωσης ή ζημιών από ανομβρία που δεν υπερβαίνουν το εκάστοτε ισχύον μη αποζημιώσιμο ποσοστό ζημιάς. Επίσης, δεν μπορούν να ενταχθούν σε σχέδιο κρατικών ενισχύσεων οποιαδήποτε καιρικά φαινόμενα / προϊόντα για τα οποία έχει ετοιμαστεί και προσφερθεί ασφαλιστικό σχέδιο και το οποίο δεν έχει εφαρμοστεί όχι εξ υπαιτιότητας του κράτους.

5. Στον όρο «γεωργική εκμετάλλευση» περιλαμβάνονται οι συγκροτημένες γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και στον όρο «γεωργική παραγωγή» περιλαμβάνονται η φυτική και ζωική παραγωγή.
6. «Πρωτογενής γεωργική παραγωγή»: η παραγωγή προϊόντων του εδάφους και κτηνοτροφικών προϊόντων τα οποία απαριθμούνται στο παράστημα Ι της Συνθήκης, χωρίς περαιτέρω επέμβαση που μεταβάλλει τη φύση των εν λόγω προϊόντων.
7. «Κανονική Παραγωγή» θεωρείται τριετής μέσος όρος ετήσιας παραγωγής βασιζόμενος στην προηγούμενη πενταετία μετά την αφαίρεση της ανώτατης και κατώτατης τιμής (Περίοδος Αναφοράς), όπως προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας.
8. Ο όρος «ζημιά» αναφέρεται στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής, όταν πλήττονται από απρόβλεπτα γεγονότα, όπως θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Οι έμμεσες ζημιές, π.χ. επί πλέον έξοδα, διαφυγόν κέρδος, η μη δυνατότητα καλλιέργειας ενός χωραφιού, η οψίμηση της παραγωγής, κλπ. δεν θεωρούνται ζημιές που μπορούν να καλυφθούν με αποζημιώσεις. Η ζημιά υπολογίζεται στο σύνολο των καλλιεργειών ή των ζώων μιας εκμετάλλευσης που ανήκουν στο ίδιο είδος ή σε ομάδα συναφών ειδών προκειμένου για τη φυτική ή ζωική παραγωγή, ή στο σύνολο των ομοειδών εγκαταστάσεων μιας εκμετάλλευσης, προκειμένου για το πάγιο κεφάλαιο.
9. «Μη ασφαλίσιμα αίτια»: Είναι τα αίτια που δεν καλύπτονται, ούτε και προβλέπεται να καλυφθούν από τα υφιστάμενα γεωργοασφαλιστικά συστήματα και που όταν υπάρξουν και εξαιτίας τους προκληθεί ζημιά, ακόμα και σε ασφαλισμένα προϊόντα, η ζημιά αυτή καλύπτεται με αποζημίωση. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι θεομηνίες και τα έκτακτα γεγονότα, καθώς και οι δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες, όταν αυτές επηρεάζουν τη γεωργική παραγωγή, ή τα μέσα παραγωγής, περιλαμβανομένων των κτιρίων και των φυτειών.
10. «Ποσοστό Ζημιάς»: Ως «Ποσοστό ζημιάς» ορίζεται η εκατοστιαία αναλογία του Απολεσθέντος Εισοδήματος προς το Εισόδημα της Περιόδου Αναφοράς, όπως θα αποτιμάται με βάση τα σημεία 340, 341, 358 και 359 των Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020¹ (εφεξής “οι Κατευθυντήριες Γραμμές”):

$$ΠΖ = \frac{ΑΕ}{ΕΠΑ} \times 100$$

όπου:

¹ ΕΕ C 204 της 01.07.2014, σ. 1.

$$ΑΕ = ΕΠΑ - ΕΕΖ$$

$$ΕΠΑ = ΜΠΠΑ \times ΜΤΠΠΑ$$

$$ΕΕΖ = ΠΕΖ \times ΜΤΕΖ$$

ΑΕ = Απολεσθέν Εισόδημα

ΕΠΑ = Εισόδημα Περιόδου Αναφοράς

ΕΕΖ = Εισόδημα Έτους Ζημιάς

ΜΠΠΑ = Μέση Παραγωγή Περιόδου Αναφοράς

ΜΤΠΠΑ = Μέση Τιμή Πώλησης Περιόδου Αναφοράς

ΠΕΖ = Παραγωγή Έτους Ζημιάς

ΜΤΕΖ = Μέση Τιμή Έτους Ζημιάς

Ο υπολογισμός των υλικών ζημιών βασίζεται στο κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του πληγέντος στοιχείου ενεργητικού πριν από τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός. Δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος αποκατάστασης ή τη μείωση της πραγματικής εμπορικής αξίας λόγω της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός.

11. «Ασφαλίσιμα αίτια»: Είναι τα αίτια που προς το παρόν δεν καλύπτονται από τα υφιστάμενα γεωργασφαλιστικά συστήματα και που όταν υπάρξουν και εξαιτίας τους προκληθεί ζημιά, η ζημιά αυτή θα καλύπτεται με αποζημίωση, όχι όμως με την ίδια ένταση με την οποία θα καλύπτονται οι ζημιές από μη ασφαλίσιμα αίτια. Τα αίτια αυτά, τα οποία ανήκουν στις δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που επηρεάζουν τη γεωργική παραγωγή, προβλέπεται να ενταχθούν, αργά ή γρήγορα, σε γεωργασφαλιστικό σύστημα, οπότε και θα αφαιρούνται άμεσα από το παρόν πλαίσιο.
12. «Ασφαλισμένα αίτια» και «Ασφαλισμένα προϊόντα»: Ορίζονται στην περί Γεωργικής Ασφάλισης νομοθεσία (συνημμένος Πίνακας Ι – Παραρτήματος). Οποιαδήποτε προσθήκη νέου αιτίου και προϊόντος σε γεωργασφαλιστικό σύστημα, θα ενσωματώνεται στον Πίνακα.
13. «Ομοειδείς καλλιέργειες»: Είναι οι καλλιέργειες που ανήκουν στο ίδιο βοτανικό είδος ή σε συναφή βοτανικά είδη, όπως παρατίθενται στον Πίνακα ΙΙ του Παραρτήματος.
14. «Ζωική μονάδα» (Ζ.Μ.) για σκοπούς του πλαισίου αυτού είναι το ισοδύναμο των ζώων μιας κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης σε αγελάδες ηλικίας ίσης ή μεγαλύτερης των δύο ετών.

Η αντιστοιχία αυτή ειδικότερα καθορίζεται ως εξής:

- α) Βοοειδή ηλικίας μέχρι 6 μηνών, 0,40 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- β) Βοοειδή ηλικίας 6 μηνών ως 1 έτος, 0,50 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- γ) Βοοειδή ηλικίας από 1 έτος μέχρι δύο ετών, 0,6 Ζ.Μ. το κάθε ζώο

- δ) Βοοειδή ηλικίας 2 ετών και άνω, 1 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ε) Μόνοπλα ηλικίας μέχρι ενός έτους, 0,40 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- στ) Μόνοπλα ηλικίας ενός έτους και μέχρι δύο ετών, 0,60 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ζ) Μόνοπλα ηλικίας δύο ετών και άνω, 1,00 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- η) Αμνοερίφια ηλικίας μέχρι ενός έτους, 0,06 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- θ) Αιγοπρόβατα ηλικίας άνω του έτους, 0,15 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ι) Χοιρίδια μέχρι 20 κιλά ζωντανό βάρος, 0,03 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ια) Χοιρίδια από 20 μέχρι 50 κιλά ζωντανό βάρος, 0,15 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιβ) Χοίροι 50 κιλά ζωντανό βάρος και άνω, 0,25 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιγ) Χοιρομητέρες και κάπροι, 0,40 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιδ) Όρνιθες αναπαραγωγής και αυγοπαραγωγής, φραγκόκοτες, 0,013 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιε) Κοτόπουλα για πάχυνση και εκτρεφόμενα θηραματικά πτηνά, 0,009 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιστ) Μεγάλα ορνιθοειδή (γαλοπούλες, πάπιες, χήνες), 0,015 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιζ) Κουνέλια – Λαγοί, 0,015 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιη) Στρουθοκάμηλοι ηλικίας μέχρι τεσσάρων μηνών (αλλαγή φτερώματος), 0,20 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιθ) Στρουθοκάμηλοι ηλικίας από 4 μήνες μέχρι 12 μήνες, 0,40 Ζ.Μ. το κάθε ζώο
- ιζ) Στρουθοκάμηλοι από 12 μήνες και άνω, 1 Ζ.Μ. το κάθε ζώο.

- (20) Για τεκμηρίωση των ζημιών, σύμφωνα με τους προαναφερόμενους ορισμούς, είναι απαραίτητη η συλλογή διάφορων δεδομένων, κατά περίπτωση, όπως για παράδειγμα οι ενδεδειγμένες μετεωρολογικές πληροφορίες σχετικά με το είδος του καιρικού φαινομένου, τη χρονική στιγμή και τον τόπο που συνέβη, τη σχετική σπουδαιότητά του και τις επιπτώσεις του στην παραγωγή, επιστημονική γνωμοδότηση / τεκμηρίωση, φωτογραφικό υλικό, κλπ, τα οποία θα κοινοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μαζί με τις ετήσιες εκθέσεις. Η αρμόδια αρχή αξιοποιώντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία θα πρέπει να αναγνωρίσει επίσημα ότι πρόκειται περί θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος ή περιδυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία.

Κατώτατα όρια ζημιών και μέθοδος υπολογισμού τους

- (21) Τα κατώτατα όρια ζημιών ανά ζημιογόνο αίτιο πέρα από τα οποία είναι δυνατό να χορηγηθούν ενισχύσεις υπό το παρόν καθεστώς καθορίζονται ως εξής:

1. Θεομηνίες - Έκτακτα Γεγονότα

Όταν η ζημιά οφείλεται αποδεδειγμένα σε θεομηνίες, (δηλ. σεισμό, χιονοστιβάδα, κατολίσθηση, πλημμύρα), ή σε έκτακτα γεγονότα (δηλ. πόλεμο, εσωτερικές ταραχές ή απεργίες, μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα) μπορεί να ενισχύεται μία γεωργική εκμετάλλευση, εφόσον το συγκεκριμένο αίτιο έπληξε μια ευρύτερη περιοχή, με αποτέλεσμα να ζημιωθούν οι υποδομές και εκμεταλλεύσεις της περιοχής και το επίπεδο των ζημιών είναι τουλάχιστον 30%, στο σύνολο των ομοειδών καλλιεργειών ή ζώων ή εγκαταστάσεων της εκμετάλλευσης και τηρούνται τα προβλεπόμενα από το παρόν πλαίσιο. Ειδικά για τη φυτική παραγωγή, το κατώτατο όριο ζημιών του 30%, καθορίζεται υπολογιζόμενο με βάση την προηγούμενη τριετή περίοδο ή το μέσο όρο τριετίας υπολογιζόμενο με βάση την προηγούμενη πενταετία, εξαιρουμένης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής κατά είδος καλλιέργειας, ή των μέσων παραγωγής.

2. Δυσμενή κλιματικά φαινόμενα

Οι ζημιές από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα μπορούν να ενισχυθούν μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι επιπτώσεις των ζημιών είναι πολύ σοβαρές και εφόσον αυτές θα έχουν αναγνωριστεί επίσημα από τις δημόσιες αρχές ως «γεγονότα δυνάμενα να εξομοιωθούν με θεομηνίες». Για να τεκμηριωθεί η σοβαρότητα των επιπτώσεων, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι έχει πληγεί μια ευρύτερη περιοχή σε τέτοιο βαθμό, ώστε να υπάρχει αντίκτυπος στην οικονομία της περιοχής. Με σκοπό τον όσο το δυνατό αντικειμενικότερο ορισμό της ευρύτητας μιας ζημιάς, έχει ορισθεί ένα κατώφλι ζημιάς, πέρα από το οποίο θεωρείται ότι η ζημιά ισοδυναμεί με θεομηνία και μπορεί να ενταχθεί σε καθεστώς ενισχύσεων. Το κατώτατο αυτό όριο έχει καθορισθεί σε 30% της Κανονικής Παραγωγής, όπως ορίζεται στο σημείο 3 της αιτιολογικής σκέψης (19), των ομοειδών καλλιεργειών, ή των ζώων ή των εγκαταστάσεων μιας ευρύτερης περιοχής, η οποία αποτελείται από σύμπλεγμα κοινοτήτων και χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια καλλιεργειών και μορφολογίας του εδάφους.

Επί πλέον, βασική προϋπόθεση για την καταβολή των ενισχύσεων είναι το επίπεδο των ζημιών, που οφείλονται σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, να είναι τουλάχιστον 30% της Κανονικής Παραγωγής των ομοειδών καλλιεργειών ή των ζώων ή των εγκαταστάσεων και σε επίπεδο παραγωγού και συνεπώς μόνο οι παραγωγοί που έχουν ζημιά σε ποσοστό 30% και άνω μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμοι για ενίσχυση.

Ειδικότερα:

α) για τη φυτική παραγωγή, όταν η ζημιά επέρχεται στην παραγωγή ή στα μέσα παραγωγής (φυτικό κεφάλαιο πολυετών καλλιεργειών), το κατώτατο όριο ζημιών του 30%, καθορίζεται σε επίπεδο ευρύτερης περιοχής η οποία αποτελείται από σύμπλεγμα κοινοτήτων με ομοιογένεια καλλιεργειών και μορφολογίας εδάφους, με βάση τη μέση παραγωγή της συγκεκριμένης καλλιέργειας στην ευρύτερη αυτή περιοχή, η οποία παρήχθη κατά το έτος στο οποίο συνέβη το δυσμενές καιρικό φαινόμενο, σε σύγκριση με την Κανονική Παραγωγή. Σε περίπτωση που δεν θα είναι εφικτή η εφαρμογή της ως άνω μεθόδου, θα εφαρμόζονται εναλλακτικοί τρόποι υπολογισμού της Κανονικής Παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών τιμών αναφοράς, εφόσον οι τιμές αυτές είναι αντιπροσωπευτικές και δεν βασίζονται σε αφύσικα ψηλές αποδόσεις.

β) για το πάγιο κεφάλαιο το επίπεδο των ζημιών πρέπει να φθάνει ένα κατώτατο όριο, το οποίο καθορίζεται στο 30% του παγίου κεφαλαίου του παραγωγού.

γ) για τον εξοπλισμό των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και των θερμοκηπίων το επίπεδο των ζημιών πρέπει να φθάνει ένα κατώτατο όριο, το οποίο καθορίζεται στο 30% του συνόλου του εξοπλισμού της κάθε μονάδας.

δ) για το ζωικό κεφάλαιο το επίπεδο των ζημιών πρέπει να φθάνει ένα κατώτατο όριο, το οποίο καθορίζεται στο 30% του συνόλου των ομοειδών ζώων του παραγωγού. Για την αντιστάθμιση των ζημιών απώλειας παραγωγής ισχύουν κατ' αναλογία τα αναφερόμενα στη φυτική παραγωγή.

Κατά γενικό κανόνα, ο υπολογισμός των απωλειών γίνεται σε επίπεδο μεμονωμένης εκμετάλλευσης (εκτίμηση κατά εκμετάλλευση). Εντούτοις, στην περίπτωση που οι δυσμενή κλιματικά φαινόμενα έπληξαν μια ευρύτερη περιοχή με τον ίδιο τρόπο, είναι δυνατόν οι καταβολές της ενίσχυσης να βασίζονται στις μέσες απώλειες, υπό τον όρο ότι αυτές είναι αντιπροσωπευτικές και δεν οδηγούν σε υπεραποζημίωση των δικαιούχων.

3. Ασθένειες:

Στις περιπτώσεις, που αποδεδειγμένα φυτικές ασθένειες προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν:

- γιατί δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα αντιμετώπισης (π.χ. ακριδοπληξία)
 - γιατί δεν το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες (π.χ. συνεχείς βροχοπτώσεις)
 - λόγω του σταδίου εκδήλωσης της ασθένειας (π.χ. στάδιο συλλογής της παραγωγής)
- με αποτέλεσμα την απώλεια παραγωγής.

Στις περιπτώσεις αυτές το μέτρο ενίσχυσης θα συνοδεύεται απαραίτητα από γνωμάτευση ειδικευμένου φορέα (Ινστιτούτου, Ιδρύματος κ.λ.π.)

- (22) Για τον υπολογισμό της ζημίας θα γίνεται αξιοποίηση των προνοιών των σημείων 343 και 360 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται τα επίσημα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας και του Υπουργείου Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Η Στατιστική Υπηρεσία συγκεντρώνει τα στοιχεία της σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΚ) 543/2009 σχετικά με τις στατιστικές φυτικών προϊόντων² και τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΚ) 138/2004 για τους οικονομικούς λογαριασμούς της γεωργίας στην Κοινότητα,³ και τα προωθεί στην EUROSTAT. Το Υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος χρησιμοποιεί ως πηγές για τα στοιχεία του (α) τον «κατάλογο των επιλέξιμων δράσεων» που αποτελεί απαραίτητο έγγραφο για την εφαρμογή του Επενδυτικού Μέτρου (Καθεστώς 4.1) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014–2020 και ετοιμάστηκε με έρευνα αγοράς και (β) το έγγραφο «Ενδεικτικές Τιμές Καλλιεργειών και Παραγωγικών Ζώων για την Αξιολόγηση των Σχεδίων Βελτίωσης» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014–2020. Το έγγραφο αυτό ετοιμάστηκε με ατομικές συνεντεύξεις με χρήση ερωτηματολογίων σε επίπεδο παραγωγών για κάθε κλάδο παραγωγής και έρευνα αγοράς.

Κατηγορίες ενισχύσεων

- (23) Οι κρατικές ενισχύσεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, ήτοι:

- Ενισχύσεις για:
 1. ανασύσταση φυτικού κεφαλαίου
 2. αντικατάσταση ζωικού κεφαλαίου και πλαισιοκυψελών με σμήνος
 3. αποκατάσταση ζημιών πάγιου κεφαλαίου και εξοπλισμού

² ΕΕ L 167, 29.06.2009, σ. 1.

³ ΕΕ L 33, 05.02.2004, σ. 1.

Οι κρατικές ενισχύσεις αυτές τις τρεις περιπτώσεις καταβάλλονται εφάπαξ και εφόσον έχει διαπιστωθεί και βεβαιωθεί η αποκατάσταση, σύμφωνα με τα άρθρα του παρόντος πλαισίου.

- Ενισχύσεις για :
 1. απώλεια εισοδήματος λόγω ανασύστασης του φυτικού κεφαλαίου.
Για λόγους αποφυγής υπεραντιστάθμισης, οι κρατικές ενισχύσεις που αφορούν συμπληρωματική ενίσχυση, λόγω ανασύστασης φυτικού κεφαλαίου, καταβάλλονται σε δόσεις και ειδικότερα:
 - α) Η συμπληρωματική ενίσχυση για την απώλεια της παραγωγής θα καταβάλλεται για τα καρποφόρα δέντρα σε τέσσερις (4) ετήσιες δόσεις όταν πρόκειται για εκρίζωση και επαναφύτευση, σε τρεις (3) ετήσιες δόσεις για κοπή στη βάση του κορμού και σε δύο (2) ετήσιες δόσεις για κόψιμο των πρωτογενών κλάδων
 - β) Στα αμπέλια ή ακτινίδια η ενίσχυση θα καταβάλλεται σε τρεις (3) ετήσιες δόσεις για εκρίζωση και επαναφύτευση και σε δύο (2) ετήσιες δόσεις για κοπή στη βάση του κορμού ή κοπή των πρωτογενών κλάδων.
 2. απώλεια παραγωγής (φυτική, κτηνοτροφική)
 3. καταστροφή αποθηκευμένων γεωργικών προϊόντων – ζωοτροφών (μόνο για ζημιές από θεομηνίες ή εφόσον έχει καταστραφεί ο αποθηκευτικός χώρος από καλυπτόμενο από το πλαίσιο αίτιο).

Εξαιρέσεις

(24) Γενικοί Περιορισμοί

Δεν καταβάλλονται ενισχύσεις:

1. Για ζημιές από έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα σε μεμονωμένη γεωργική εκμετάλλευση, εφόσον οι περιβάλλουσες αυτήν εκμεταλλεύσεις δεν έχουν πληγεί. Το ως άνω δεν ισχύει σε περίπτωση απομονωμένων εκμεταλλεύσεων, οι οποίες δύναται να κριθούν δικαιούχες προς αποζημίωση επί τη βάση των υπόλοιπων κριτηρίων. Εξαιρείται από τα πιο πάνω ο κίνδυνος ανεμοστρόβιλου.
2. Για ζημιές από πλημμύρα σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, που οι μόνιμες ή προσωρινές εγκαταστάσεις τους καταλαμβάνουν εκτάσεις μέσα στην περίμετρο της ανώτατης στάθμης των φυσικών ή τεχνητών ρευμάτων ή άλλων όγκων γλυκού νερού, οι οποίες αποκαλύπτονται κατά τη διακύμανση της στάθμης του νερού.
3. Για ζημιές από τη θάλασσα, σε καλλιέργειες που αναπτύχθηκαν σε απόσταση τόσο κοντινή προς αυτή, που να θεωρείται ότι ο παραγωγός ενήργησε αμελώς.
4. Για ζημιές από σεισμό σε πάγιο κεφάλαιο και εξοπλισμό.
5. Για ζημιές από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα:
 - α) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις στις οποίες δεν τηρούνται οι προβλεπόμενες από την Εθνική ή Κοινοτική νομοθεσία διατάξεις περί νόμιμης λειτουργίας τους
 - β) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις εφόσον οι ζημιές οφείλονται σε αμέλεια, υπαιτιότητα ή παράλειψη του αιτούντος ή τρίτου
 - γ) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους εκτός εποχής ή όπου οι συνθήκες της περιοχής δεν είναι οι ενδεδειγμένες, π.χ. σε ακατάλληλες ζώνες, είτε λόγω κλίματος ή λόγω φύσεως του εδάφους κλπ

- δ) εφόσον τα αιτήματα ενίσχυσης δεν συνοδεύονται από επίσημα έγγραφα που πιστοποιούν το αίτιο της ζημιάς, την ένταση και την έκτασή της (όπως μετεωρολογικά δεδομένα περιοχής κλπ.)
- ε) κατά το ποσοστό που προέκυψαν, διευρύνθηκαν ή επεκτάθηκαν, επειδή οι πληγέντες δεν έλαβαν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό ή την αποκατάσταση των ζημιών αυτών
- στ) σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που αναπτύσσονται κατά παράβαση των Νόμων και των Υπουργικών Αποφάσεων
- ζ) σε εκμεταλλεύσεις που έχουν εγκαταλειφθεί ή δεν έχουν το χαρακτήρα συστηματικής εκμετάλλευσης
- η) στους δικαιούχους που είναι ήδη ενταγμένοι σε άλλο πρόγραμμα ενίσχυσης για τη ζημιωθείσα παραγωγή ή τα ζημιωθέντα μέσα στο βαθμό που επιδοτούνται για τους ίδιους σκοπούς
- θ) οι οποίες καλύπτονται μερικά ή ολικά από ασφαλιστικά προγράμματα των φορέων ασφάλισης που λειτουργούν στην Κύπρο, εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 4.
- ι) σε περίπτωση υποβολής ψευδών δηλώσεων, ή παραπλανητικών στοιχείων, που αφορούν σημαντικά στοιχεία της εκμετάλλευσης και ενδεικτικά ιδιοκτησιακό καθεστώς, έκταση καλλιέργειας, υπόδειξη άλλης εκμετάλλευσης, κλπ.
- ια) σε εκμεταλλεύσεις που έχουν ενισχυθεί μέσα από καθεστώτα ενίσχυσης (σχέδια βελτίωσης) και δεν έχει παραληφθεί το έργο ή δεν ολοκληρώθηκαν σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη ή ολοκληρώθηκαν και η μονάδα δεν λειτουργήσει.
- ιβ) σε παραγωγούς που δεν άφησαν μάρτυρες ή αλλοίωσαν την εικόνα της εκμετάλλευσης, με επεμβάσεις εκ των υστέρων.
- ιγ) σε όσες εκμεταλλεύσεις υποχρεούνται να τηρούν βιβλία και δεν διαθέτουν ή δεν παρέχουν στοιχεία παραγωγής και οικονομικά στοιχεία.

(25) Ειδικοί Περιορισμοί

A. Φυτικό κεφάλαιο – φυτική παραγωγή

Δεν καταβάλλονται κρατικές ενισχύσεις για ζημιές από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα:

1. σε εκμεταλλεύσεις οι οποίες δεν αναγράφονται στα αντίστοιχα μητρώα του Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών για το έτος ζημιάς
2. σε αγροτεμάχια τα οποία δεν είναι επιλέξιμα εκταρικής επιδότησης από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών κατά το έτος της ζημιάς
3. σε δασικά δένδρα και φυτώρια αυτών, καθώς και σε δασικά προϊόντα (ξυλεία, ξυλοκάrbουνα, κ.ά.)
4. στο φυτικό κεφάλαιο ή τη φυτική παραγωγή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εφόσον :
 - α) η πυκνότητα των ομοειδών δένδρων κατά δεκάριο είναι μικρότερη των δέκα και προκειμένου περί συγκαλλιέργειας διάφορων δένδρων, μικρότερη των τριών
 - β) η έκταση των ξηρικών καλλιεργειών είναι μικρότερη του μισού (1/2) δεκαρίου, των αρδευόμενων μικρότερη του 1/5 του δεκαρίου και των σιτηρών και ξηρικών κτηνοτροφικών φυτών μικρότερη του ενός (1) δεκαρίου κατ' αυτοτελές αγροτεμάχιο, με ελάχιστη συνολική έκταση κατά εκμετάλλευση τα τρία δεκάρια
 - γ) οι καλλιέργειες καλλωπιστικών δένδρων και θάμνων δεν περιλαμβάνουν 100 τουλάχιστον ομοειδή φυτά κατ' αυτοτελές αγροτεμάχιο

- δ) οι καλλιέργειες γλαστρικών φυτών δεν περιλαμβάνουν 500 ομοειδή φυτά κατά παραγωγική μονάδα
- ε) οι καλλιέργειες φυτωρίων δεν περιλαμβάνουν 500 ομοειδή φυτά κατ' αυτοτελές αγροτεμάχιο
5. για τα ανθοκομικά φυτά και τα καλλωπιστικά δένδρα ή θάμνους, που οι εκμεταλλεύσεις προμηθεύτηκαν προς εμπορία
 6. στο φυτικό κεφάλαιο ή τη φυτική παραγωγή καλλιεργειών, που αναπτύσσονται σε ελεγχόμενο περιβάλλον και οφείλονται σε καταστροφή των κατασκευών ή βλάβη του μηχανολογικού εξοπλισμού, όταν δεν πληρούνται οι όροι και οι προδιαγραφές κατασκευής ή όταν δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας
 7. που συμβαίνουν στη φυτική παραγωγή μετά τη λήξη της καλλιεργητικής περιόδου (ασυγκόμιστη παραγωγή πέραν της συνηθισμένης εποχής συγκομιδής, κατά περιοχή) εκτός αν αφορά προϊόντα που η καλλιεργητική τεχνική τους προβλέπει την παραμονή τους σε ειδικούς χώρους και πέραν της περιόδου αυτής (σταφίδα, σύκα, καπνά, κλπ)
 8. που συμβαίνουν στην παραγωγή καλλιεργειών που καλύπτονται από ασφάλιση, πέρα από τις προκαθορισμένες ημερομηνίες έναρξης και λήξης της ασφαλιστικής κάλυψης των ειδών αυτών.
 9. σε αυτοφυείς καλλιέργειες.
 10. σε εκμεταλλεύσεις αμπελοειδών, αν δεν τηρούνται οι Κανονιστικές τους υποχρεώσεις.

B. Ζωικό κεφάλαιο – ζωική παραγωγή

Δεν καταβάλλονται ενισχύσεις για ζημιές από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα:

1. στο ζωικό κεφάλαιο ή τη ζωική παραγωγή, που οφείλονται σε καταστροφή των κτιριακών εγκαταστάσεων ή βλάβη του μηχανολογικού εξοπλισμού, όταν δεν πληρούνται οι όροι και κανόνες κατασκευής και οι προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας.
2. στο ζωικό κεφάλαιο ή τη ζωική παραγωγή, εφόσον οι εκμεταλλεύσεις αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους μόνιμα ή προσωρινά (μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι – μελισσοτρόφοι) σε ακατάλληλη κλιματική ζώνη.
3. σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, στις οποίες δεν τηρούνται οι όροι εκτροφής και εκμετάλλευσης του ζωικού κεφαλαίου.
4. στο ζωικό κεφάλαιο ή τη ζωική παραγωγή
 - αν ο αριθμός των εκτρεφόμενων κατά είδος ζώων είναι μικρότερος των δύο (2) Ζωικών Μονάδων ανά είδος ζωικού κεφαλαίου ή των 10 κυψελών προκειμένου περί μελισσοσμηνών, ανά εκμετάλλευση.
 - εφόσον το ύψος της ζημιάς δεν υπερβαίνει την μισή (1/2) Ζωική Μονάδα κατά είδος ή τα πέντε (5) μελισσοσμήνη (προκειμένου περί μελισσοσμηνών), ανά εκμετάλλευση.
5. στο ζωικό κεφάλαιο ή τη ζωική παραγωγή εκμεταλλεύσεων που διατηρούν ζώα, τα οποία έχουν ηλικία μεγαλύτερη της παραδεκτά παραγωγικής ζωής και συγκεκριμένα:
 - α. Θήλεα βοοειδή άνω των 13 ετών
 - β. Άρρενα βοοειδή άνω των 6 ετών
 - γ. Μόνοπλα άνω των 20 ετών
 - δ. Αιγοπρόβατα άνω των 6 ετών
 - ε. Χοιρομητέρες άνω των 4 ετών
 - στ. Κάπροι άνω των 5 ετών

ζ. Πτηνά άνω των ορίων της ωφέλιμης οικονομικά παραγωγικής ζωής (συνήθη όρια εκτροφών) αναλόγως είδους, φυλής, παραγωγικής κατεύθυνσης κτλ.

6. σε μελισσομήνη, των οποίων οι ιδιοκτήτες δεν είναι καταχωρημένοι στο μελισσοκομικό μητρώο του Τμήματος Γεωργίας.
7. στο ζωικό κεφάλαιο, όταν για λόγους δημόσιας υγείας τα ζώα αποτεφρώθηκαν άμεσα και πριν την εκτίμηση της ζημιάς, αν δεν υπάρχει βεβαίωση από την αρμόδια Υπηρεσία.

Γ. Πάγιο κεφάλαιο – μηχανοκίνητος εξοπλισμός – αναλώσιμα

Δεν καταβάλλονται ενισχύσεις για ζημιές από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα:

1. σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή μηχανολογικό εξοπλισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων όταν δεν πληρούνται οι όροι και οι κανόνες κατασκευής και οι προϋποθέσεις ορθής λειτουργίας
2. σε κτιριακές εγκαταστάσεις ή μηχανολογικό εξοπλισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οικονομικά ή λειτουργικά απαξιωμένων
3. σε πάγιο κεφάλαιο ή μηχανήματα – μηχανολογικό εξοπλισμό, που προκλήθηκαν ή επεκτάθηκαν επειδή δεν λήφθηκαν όλα τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη ή τον περιορισμό της ζημιάς
4. σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για τυποποίηση, μεταποίηση, μεταφορά γεωργικών προϊόντων, π.χ. οινοποιεία, ελαιουργεία, κλπ
5. σε αναλώσιμα υλικά, π.χ. υλικό κάλυψης θερμοκηπίων ή χαμηλών τουνελιών, σωληνώσεις από λάστιχο, ελαιόπανα, αντιχαλαζικά δίχτυα, κλπ, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι τα αναφερόμενα υλικά είχαν αγοραστεί το έτος της ζημιάς ή μέχρι ένα έτος πριν την ημερομηνία που καταστράφηκαν ή ανάλογα με τον προβλεπόμενο χρόνο ζωής και σύμφωνα με τα τιμολόγια αγοράς τους.
6. σε εποχικά υλικά, (π.χ. απλά νάυλον, μπεκ άρδευσης, καλάμια υποστήριξης κ.ά.
7. σε εξοπλισμό, ο οποίος δεν είναι απαραίτητος ως προϋπόθεση για τη λειτουργία της γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς και σε εξοπλισμό εξειδικευμένο ή από ασυνήθη υλικά (π.χ. ηλεκτροφόρα σύρματα περίφραξης, γεννήτριες αποθήκης, κλπ.).
8. σε μεταφερόμενα εργαλεία, εξοπλισμό κλπ., ο οποίος δεν φυλάσσεται σε ασφαλείς αποθηκευτικούς χώρους.
9. σε εργαλεία και εξοπλισμό, εφόσον το αίτιο εμφανίζεται σε εποχή που δεν δικαιολογεί την ύπαρξη τους στο συγκεκριμένο χώρο (π.χ. αμάζευτα λάστιχα μετά την ολοκλήρωση της συγκομιδής της παραγωγής ετήσιων καλλιεργειών κλπ.)
10. σε αυτοκίνητα οχήματα που υποχρεούνται από το Νόμο να είναι ασφαλισμένα (π.χ. γεωργικοί ελκυστήρες, συλλεκτικές μηχανές κλπ.)
11. σε θερμοκήπια έκτασης μικρότερης των 200 τετραγωνικών μέτρων ανά αγροτεμάχιο.

Δ. ΑΠΟΘΗΚΕΥΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Δεν καταβάλλονται κρατικές ενισχύσεις:

1. Για ζημιές σε αποθηκευμένα προϊόντα από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, εκτός αν έχει καταστραφεί ο αποθηκευτικός τους χώρος από καλυπτόμενο από το πλαίσιο αίτιο.

2. Για ζημιές από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα:
- α) σε αποθηκευμένα νωπά προϊόντα ή σε προϊόντα που φυλάσσονται σε ειδικά ελεγχόμενο περιβάλλον (πχ. ψυγεία)
 - β) σε αποθηκευμένα προϊόντα που οι εκμεταλλεύσεις προμηθεύτηκαν προς εμπορία (πχ. αποθήκευση καρπών οπωροφόρων χωρίς την ύπαρξη της αντίστοιχης καλλιέργειας, ζωοτροφών χωρίς το αντίστοιχο ζωικό κεφάλαιο, κλπ)
 - γ) σε εφόδια, όπως λιπάσματα, φάρμακα, κλπ.
 - δ) σε αποθηκευμένα προϊόντα που έχουν υποστεί μεταποίηση, τυποποίηση, κλπ. (πχ. κρασί, λάδι κ.ά.)

Υπολογισμός της ενίσχυσης

Θεομηνίες – Έκτακτα γεγονότα

- (26) Για τις απώλειες οι οποίες οφείλονται σε θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα χορηγείται ενίσχυση σε δικαιούχους γεωργούς για αντιστάθμιση των υλικών ζημιών και για την απώλεια εισοδήματος σε ποσοστό που ανέρχεται μέχρι 80% της εκτιμηθείσας ζημιάς.
- (27) Ο υπολογισμός της κρατικής ενίσχυσης γίνεται σε επίπεδο ατομικού δικαιούχου, μετά την οριστικοποίηση του πορίσματος πραγματογνωμοσύνης, σύμφωνα με τα προηγούμενα άρθρα του πλαισίου αυτού και όπως φαίνεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 10. Για να αποφεύγεται η υπεραποζημίωση, οι τυχόν πληρωμές που οφείλονται, π.χ. βάσει ασφαλιστηρίων συμβολαίων, θα αφαιρούνται από το ποσό της ενίσχυσης.

α) Φυτικό Κεφάλαιο

- (28) Στις εκμεταλλεύσεις που το φυτικό κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% των απαιτούμενων και διαπιστωμένων δαπανών για τη αποκατάσταση ή ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου, της δαπάνης μειούμενης ανάλογα με τη δυναμικότητα του κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.
- (29) Επιπλέον χορηγείται συμπληρωματική ενίσχυση για την απώλεια εισοδήματος εξαιτίας της ανασύστασης του φυτικού κεφαλαίου. Για την αποφυγή υπεραποζημίωσης, η συμπληρωματική ενίσχυση καταβάλλεται σε μια ή περισσότερες ετήσιες δόσεις, ανάλογα με την ένταση της ζημιάς, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (23).
- (30) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

β) Ζωικό Κεφάλαιο

- (31) Στις εκμεταλλεύσεις που το ζωικό κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% των απαιτούμενων και διαπιστωμένων δαπανών για αντικατάσταση του ζωικού κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί

το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.

- (32) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

γ) Πάγιο Κεφάλαιο

- (33) Στις εκμεταλλεύσεις που το πάγιο κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% της δαπάνης ανακατασκευής, επισκευής ή αντικατάστασης του ζημιωθέντος κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.

- (34) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

δ) Αποθηκευμένα Γεωργικά Προϊόντα - Ζωοτροφές

- (35) Στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις όπου τα αποθηκευμένα γεωργικά προϊόντα ή οι ζωοτροφές καταστράφηκαν σε ποσοστό κατά είδος 30% και πάνω:

- σε σχέση με τη συνολική τους παραγωγή, εφόσον προέρχονται από ίδια παραγωγή
- σε σχέση με τα συνολικά αποθέματά τους, εφόσον προέρχονται από αγορά

χορηγείται ενίσχυση μέχρι το 80% της αξίας της παραγωγής που έχασαν ή της αξίας των αποθηκευμένων προϊόντων και ζωοτροφών εξ αγοράς, αντίστοιχα. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.

ε) Φυτική και Ζωική Παραγωγή

- (36) Οι παραγωγοί, που η αναμενόμενη παραγωγή των εκμεταλλεύσεων τους καταστράφηκε, σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 9, δικαιούνται κρατική ενίσχυση το ύψος της οποίας θα ανέρχεται μέχρι:

- 80% του, πέραν του 20% συνολικού ποσού ζημιάς, εφόσον η ζημιά οφείλεται σε μη ασφαλίσιμα αίτια.
- 60% του, πέραν του 20% του συνολικού ποσού ζημιάς, εφόσον η ζημιά οφείλεται σε ασφαλίσιμα αίτια.

- (37) Στο ποσό της ενίσχυσης που προκύπτει από τις πρόνοιες των αιτιολογικών σκέψεων (28)-(36), μπορούν να προστεθούν άλλες δαπάνες που πραγματοποίησε ο δικαιούχος λόγω της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος αλλά θα αφαιρούνται από αυτό οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.

- (38) Σε κάθε περίπτωση από το ποσό της ενίσχυσης που προκύπτει από τις πρόνοιες των αιτιολογικών σκέψεων (28)-(36), αφαιρείται το ποσό που ενδεχόμενα έχει καταβληθεί ή που οφείλεται από Ασφαλιστικό Φορέα. Επιπλέον, αφαιρούνται τα

συνήθη έξοδα τα οποία απέφυγε ο γεωργός να πραγματοποιήσει (πχ μη συγκομιδή προϊόντων) λόγω θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος.

Δυσμενή κλιματικά φαινόμενα

- (39) Για τις απώλειες οι οποίες οφείλονται σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα ή σε φυτικές ασθένειες που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, χορηγείται ενίσχυση σε δικαιούχους γεωργούς για αντιστάθμιση των υλικών ζημιών και για την απώλεια εισοδήματος σε ποσοστό που ανέρχεται μέχρι 80% της εκτιμηθείσας ζημιάς, όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 10.

α) Φυτικό Κεφάλαιο

- (40) Στις εκμεταλλεύσεις που το φυτικό κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% των απαιτούμενων και διαπιστωμένων δαπανών για τη αποκατάσταση ή ανασύσταση του φυτικού κεφαλαίου, της δαπάνης μειούμενης ανάλογα με τη δυναμικότητα του κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.
- (41) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

β) Ζωικό Κεφάλαιο

- (42) Στις εκμεταλλεύσεις που το ζωικό κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% των απαιτούμενων και διαπιστωμένων δαπανών για αντικατάσταση του ζωικού κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.
- (43) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

γ) Πάγιο Κεφάλαιο

- (44) Στις εκμεταλλεύσεις που το πάγιο κεφάλαιο τους καταστράφηκε σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, χορηγείται ενίσχυση, το ύψος της οποίας ορίζεται μέχρι το 80% της δαπάνης ανακατασκευής, επισκευής ή αντικατάστασης του ζημιωθέντος κεφαλαίου. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.
- (45) Σε κάθε περίπτωση η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που έχει υπολογιστεί ως ανώτατο όριο ενίσχυσης με την οριστικοποίηση του πορίσματος.

δ) Αποθηκευμένα Γεωργικά Προϊόντα - Ζωοτροφές

- (46) Στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις όπου τα αποθηκευμένα γεωργικά προϊόντα ή οι ζωοτροφές καταστράφηκαν σε ποσοστό κατά είδος 30% και πάνω :

- σε σχέση με τη συνολική τους παραγωγή, εφόσον προέρχονται από ίδια παραγωγή
- σε σχέση με τα συνολικά αποθέματά τους, εφόσον προέρχονται από αγορά

χορηγείται ενίσχυση μέχρι το 80% της αξίας της παραγωγής που έχασαν ή της αξίας των αποθηκευμένων προϊόντων και ζωοτροφών εξ αγοράς, αντίστοιχα. Από το ποσό της ζημιάς θα αφαιρείται το 20%, που αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που δεν ενισχύεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην αιτιολογική σκέψη (102) και το υπόλοιπο θα πολλαπλασιάζεται επί 0,8.

ε) Φυτική και Ζωική Παραγωγή

- (47) Οι παραγωγοί, που η αναμενόμενη παραγωγή των εκμεταλλεύσεων τους καταστράφηκε, σε ποσοστό κατ' είδος 30% και πάνω, όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 9, δικαιούνται κρατική ενίσχυση το ύψος της οποίας θα ανέρχεται μέχρι:
- το 80%, του πέραν του 20% συνολικού ποσού ζημιάς, εφόσον η ζημιά οφείλεται σε μη ασφαλίσιμα αίτια.
 - το 60% του πέραν του 20% του συνολικού ποσού ζημιάς, εφόσον η ζημιά οφείλεται σε ασφαλίσιμα αίτια.
- (48) Στο ποσό της ενίσχυσης που προκύπτει από τις πρόνοιες των αιτιολογικών σκέψεων (40)-(47), μπορούν να προστεθούν άλλες δαπάνες που πραγματοποίησε ο δικαιούχος εξ αιτίας του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία. Από το ποσό θα αφαιρούνται οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (49) Σε κάθε περίπτωση από το ποσό της ενίσχυσης που προκύπτει από τις πρόνοιες των αιτιολογικών σκέψεων (40)-(47), αφαιρείται το ποσό που ενδεχόμενα έχει καταβληθεί ή που οφείλεται από Ασφαλιστικό Φορέα. Επιπλέον, αφαιρούνται τα συνήθη έξοδα τα οποία απέφυγε ο γεωργός να πραγματοποιήσει (π.χ. μη συγκομιδή προϊόντων) λόγω θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος.
- (50) Μετά τον υπολογισμό της κρατικής ενίσχυσης, θα ετοιμάζεται έκθεση με τα λεπτομερή στοιχεία των ενισχύσεων, εντός τριών ετών από την ημερομηνία επέλευσης του γεγονότος/συμβάντος. Η καταβολή των ενισχύσεων θα διεκπεραιώνεται το αργότερο εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία επέλευσης του γεγονότος/συμβάντος.
- (51) Τα στοιχεία των ενισχύσεων θα διαβιβάζονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις πρόνοιες των σημείων 727 και 728 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- (52) Η αντιστάθμιση των απωλειών θα μειωθεί κατά 50% για τους γεωργούς που δεν θα έχουν ασφαλιστεί τουλάχιστον για το 50% της μέσης ετήσιας παραγωγής τους ή του συνδεδεμένου με την παραγωγή τους εισοδήματος και για τους στατιστικά συχνότερους για την Κύπρο κλιματικούς κινδύνους, εκτός και αν τη στιγμή που συνέβηκε η ζημιά και παρ' όλες τις εύλογες προσπάθειες, δεν υπήρχε οικονομικά προσιτή ασφάλιση, που να καλύπτει τους κινδύνους αυτούς. Στην περίπτωση καλλιέργειών που έχουν αποχωρήσει από προσφερόμενο ασφαλιστικό σχέδιο, αφαιρείται οποιοδήποτε δικαίωμα λήψης ενίσχυσης για αντιστάθμιση ζημιών διαμέσου του εν λόγω πλαισίου.

Αρμόδια όργανα

- (53) Αρμόδιοι σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα για τη διεξαγωγή της όλης διαδικασίας, που αφορά στις κρατικές ενισχύσεις των καλυπτόμενων από την παρούσα διαδικασία ζημιών, στη Φυτική και Ζωική Παραγωγή και το Φυτικό, Ζωικό και Πάγιο Κεφάλαιο, είναι τα όργανα που εγκρίνονται από το Φορέα Ανάθεσης, τα οποία ασκούν τα καθήκοντά τους, σύμφωνα με όσα καθορίζονται από το πλαίσιο αυτό, καθώς και τις σχετικές εγκυκλίους, οδηγίες και εντολές του Φορέα Ανάθεσης.

Αναγγελία ζημιάς

- (54) Το εξουσιοδοτημένο όργανο, σε σαράντα οκτώ (48) ώρες από τότε που έγινε η ζημιά στη Φυτική και Ζωική Παραγωγή και στο Φυτικό, Ζωικό και Πάγιο Κεφάλαιο, από ζημιογόνο αίτιο όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (19), είναι υποχρεωμένο να αναγγείλει στο Επαρχιακό Γραφείο του Φορέα Ανάθεσης, την ημερομηνία της ζημιάς, το ζημιογόνο αίτιο, τα ζημιωθέντα είδη, τις τοποθεσίες και την έκταση των ζημιών. Η Αναγγελία Ζημιάς είναι απαραίτητη προϋπόθεση ένταξης μιας ζημιάς σε σχέδιο κρατικών ενισχύσεων. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται και σε περίπτωση νεώτερων ζημιών, που σημειώνονται στις ίδιες εκμεταλλεύσεις.

- (55) Το εξουσιοδοτημένο όργανο, κατά την υποβολή της Αναγγελίας, εφόσον έχει στη διάθεσή του στοιχεία από αρμόδιες Υπηρεσίες ή Φορείς (όπως π.χ. Γεωτεχνικές Υπηρεσίες, Μετεωρολογικούς Σταθμούς, Δήμους, Κοινότητες, Γεωργικούς Συνεταιρισμούς, Αγροτικούς Συλλόγους), τα υποβάλλει στο οικείο Επαρχιακό Γραφείο.

Επιτροπές αξιολόγησης – Τεκμηρίωσης

- (56) Για την πιστοποίηση της ζημιάς, ως ζημιάς που προκαλείται από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, συστήνονται δύο Επιτροπές, μία σε επαρχιακό και μία σε κεντρικό επίπεδο.

- (57) Η πρώτη Επιτροπή, ονομάζεται Επαρχιακή Επιτροπή (ΕπΕ) και αποτελείται από τους οικείους Προϊστάμενους των Επαρχιακών Γραφείων του Φορέα Ανάθεσης και του Τμήματος Γεωργίας ή τους αναπληρωτές τους, όπως αυτοί ορίζονται κάθε φορά. Οι παραπάνω θα συνεπικουρούνται, κατά περίπτωση, από όργανα αρμόδιων Υπηρεσιών, ανάλογα με το αντικείμενο και το ζημιογόνο αίτιο (π.χ. Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, Μετεωρολογική Υπηρεσία, Πολεοδομία κ.λ.π.).

- (58) Ο Επαρχιακός Προϊστάμενος του Φορέα Ανάθεσης, μετά τη λήψη της Αναγγελίας Ζημιάς, συγκαλεί το συντομότερο δυνατό και κατά περίπτωση, την ΕπΕ για την αξιολόγηση του ζημιογόνου αιτίου.

- (59) Έργο της ΕπΕ είναι, μέσα σε προθεσμία 2 μηνών, να προσδιορίζει με ακρίβεια τις ζώνες που πλήγηκαν από το έκτακτο περιστατικό και να προβαίνει σε αξιολόγηση των ενδεχόμενων ζημιών. Στη συνέχεια, να συντάσσει την τελική έκθεσή της, με την οποία θα προτείνει την ένταξη της ζημιάς σε πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων ή την απόρριψή της. Η έκθεση της ΕπΕ θα πρέπει:

α) να διευκρινίζει το αίτιο του ζημιογόνου γεγονότος και να αναφέρει τους λόγους, που το χαρακτηρίζει ακραίο, δυσμενές ή έκτακτο φαινόμενο.

β) να προσδιορίζει και να τεκμηριώνει τη φύση και την ένταση του ζημιογόνου αιτίου, καθώς και τα μέσα (μετεωρολογικά στοιχεία, φωτογραφίες,

αεροφωτογραφίες και δορυφορικές εικόνες, video κ.α.), που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαπίστωσή του.

γ) να προσδιορίζει τη γεωγραφική έκταση του ζημιογόνου γεγονότος (κατάλογος των Δήμων ή Κοινοτήτων).

δ) να αναφέρει τάξη μεγέθους των ζημιών για κάθε είδος που ζημιώθηκε.

ε) να συγκεντρώνει τα απαραίτητα για την τεκμηρίωση της ζημιάς στοιχεία αποδόσεων του έτους ζημιάς και της περιόδου αναφοράς, για όλες τις ζημιωθείσες καλλιέργειες.

στ) να εκτιμά το προϋπολογιζόμενο κόστος ενισχύσεων.

ζ) να εκτιμά, ανάλογα με την περίπτωση, την επίπτωση των ζημιών στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής και την ένταξή της στο Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων.

η) να γνωστοποιεί αν συνέβησαν παρόμοια ζημιογόνα γεγονότα στην Επαρχία, για τα οποία ζητήθηκε η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά τη διάρκεια των παρελθόντων ετών.

θ) να τεκμηριώνει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της θεομηνίας ή του δυσμενούς κλιματικού συμβάντος που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία ή άλλου έκτακτου γεγονότος και των ζημιών που υπέστησαν οι γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

(60) Η δεύτερη Επιτροπή ονομάζεται Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή (ΚΣΕ), είναι τριμελής και αποτελείται από:

- το Διευθυντή του Φορέα Ανάθεσης ή εκπρόσωπό του
- ένα εκπρόσωπο του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
- το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας ή εκπρόσωπό του

Η ΚΣΕ θα μπορεί να συνεπικουρείται στο έργο της από Ειδική Επιστημονική Επιτροπή (ΕΕΕ), όπως αυτή θα ορίζεται με Απόφαση του Φορέα Ανάθεσης. Η ΕΕΕ θα αποτελείται, κατά περίπτωση, από εκπροσώπους των Πανεπιστημιακών ή Επιστημονικών Ιδρυμάτων της Χώρας, του Τμήματος Γεωργίας, του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών, της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας, του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και άλλους ειδικούς επιστήμονες. Η ΚΣΕ συγκαλείται με τη λήψη της έκθεσης ή των εκθέσεων των ΕπΕ.

Έργο της ΚΣΕ είναι:

α) η συγκέντρωση, η εξέταση και η αξιολόγηση των εκθέσεων των ΕπΕ.

β) η συγκέντρωση συμπληρωματικών στοιχείων από Επιτροπές ή άλλα Όργανα και Υπηρεσίες, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

γ) η γνωμοδότηση, μετά τη συγκέντρωση όλων των απαραίτητων στοιχείων, σχετικά με την έγκριση ή απόρριψη των αιτημάτων που διαβιβάστηκαν από τις ΕπΕ.

Μετά τη συγκέντρωση όλου του υλικού από την ΚΣΕ (πορίσματα ΕΕΕ, μετεωρολογικά δεδομένα, φωτογραφικό υλικό, εκθέσεις ΕπΕ, κλπ.) συντάσσεται ολοκληρωμένος φάκελος, ο οποίος υποβάλλεται στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ο οποίος τον υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

Υποβολή δήλωσης ζημιάς

(61) Σε όσο το δυνατό πιο σύντομο χρονικό διάστημα από τη μέρα που συνέβηκε η ζημιά και εφόσον διαπιστωθεί από τα αρμόδια όργανα του Φορέα Ανάθεσης ότι εκ πρώτης όψεως καλύπτονται τα όρια που προβλέπονται από το παρόν πλαίσιο, ο Φορέας Ανάθεσης εκδίδει σχετική Ανακοίνωση, την οποία αποστέλλει τόσο

στον Αντιπρόσωπο του στην κοινότητα, όσο και στα ΜΜΕ, με την οποία καλεί τους γεωργούς για την, χωρίς δέσμευση από το Φορέα Ανάθεσης και υπό την αίρεση της εξασφάλισης της τελικής έγκρισης από την αρμόδια αρχή, υποβολή των Δηλώσεων Ζημιάς.

- (62) Ο παραγωγός, του οποίου η γεωργική εκμετάλλευση ζημιώθηκε από ζημιογόνο αίτιο σε ποσοστό μεγαλύτερο από τα κατώτατα όρια που προβλέπονται από το παρόν πλαίσιο, δικαιούται, μέσα σε 15 ημέρες από την επόμενη της ανάρτησης της Ανακοίνωσης από τον Αντιπρόσωπο του Φορέα Ανάθεσης, να υποβάλει ο ίδιος ή με τρίτο πρόσωπο τη Δήλωση Ζημιάς στο αρμόδιο όργανο του Δήμου ή της Κοινότητας.
- (63) Κάθε κάτοχος γεωργικής εκμετάλλευσης υποβάλλει μια Δήλωση Ζημιάς για το σύνολο των ζημιωθεισών δραστηριοτήτων του σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, η οποία συνοδεύεται από όλα τα αναγκαία έγγραφα, όπως προσδιορίζονται πιο κάτω. Αν υπάρχουν ζημιωθείσες δραστηριότητες του ίδιου παραγωγού σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα, πρέπει να υποβάλλεται άλλη Δήλωση, η οποία θα συνοδεύεται μόνο από τα απαραίτητα για τη Δήλωση αυτή έγγραφα, με την προϋπόθεση ότι θα επισημαίνεται ο Δήμος ή η Κοινότητα στην οποία υποβλήθηκαν τα υπόλοιπα έγγραφα.
- (64) Αν η τελευταία μέρα της προθεσμίας των 15 ημερών είναι αργία, τότε η προθεσμία λήγει την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Η Δήλωση Ζημιάς που υποβάλλεται μετά την πάροδο της προθεσμίας των 15 ημερών, δεν λαμβάνεται υπόψη και δεν υποχρεώνει την Υπηρεσία στη διενέργεια εκτίμησης. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να γίνει δεκτή Δήλωση Ζημιάς, η οποία υποβλήθηκε μετά την πάροδο της προθεσμίας των 15 ημερών, μόνο εφόσον για την καθυστέρηση υποβολής της συνέτρεξαν λόγοι ανώτερης βίας, οι οποίοι αποδεικνύονται με επίσημα στοιχεία και εφόσον αυτή υποβάλλεται το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από τη λήξη του γεγονότος ανώτερης βίας.
- (65) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ζημιών, που διαπιστώνονται από τις αρμόδιες ΕπΕ και που προκαλούνται από τα προαναφερόμενα ζημιογόνα αίτια και δεν έγιναν αντικειμενικά έγκαιρα αντιληπτές (πχ. ανομβρία), είναι δυνατόν να υποβληθούν Δηλώσεις Ζημιάς και μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 15 ημερών, μετά από έκθεση της αρμόδιας ΕπΕ, σχετική εισήγηση της ΚΣΕ και απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, με την οποία θα καθορίζονται όλες οι απαραίτητες λεπτομέρειες για την υποβολή των αιτήσεων αυτών.
- (66) Η Δήλωση Ζημιάς υποβάλλεται σε κάθε περίπτωση στο όνομα του παραγωγού που ήταν κάτοχος της εκμετάλλευσης όταν συνέβηκε το ζημιογόνο αίτιο. Αν, για οποιοδήποτε λόγο, μετά την επέλευση του ζημιογόνου αιτίου η εκμετάλλευση άλλαξε κάτοχο, τότε η Δήλωση Ζημιάς μπορεί να υποβληθεί από το νέο κάτοχο, όμως θα υποβληθεί στο όνομα του παραγωγού που ήταν κάτοχος όταν συνέβηκε η ζημιά. Στην αίτηση θα επισημαίνεται η αλλαγή του κατόχου, καθώς και ο λόγος της αλλαγής. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να υποβάλλονται όλα τα δικαιολογητικά του αρχικού δικαιούχου (προκειμένου να διαπιστωθεί αν ήταν ή όχι δικαιούχος), το έγγραφο που να δικαιολογεί την αλλαγή (πχ. ληξιαρχική πράξη θανάτου, ενοικιαστήριο έγγραφο, κλπ), καθώς και τα δικαιολογητικά του νέου κατόχου της εκμετάλλευσης, αν από την αιτούμενη ενίσχυση προκύπτουν μακροχρόνιες υποχρεώσεις.

- (67) Η Δήλωση Ζημιάς συντάσσεται σε ειδικό έντυπο αναλόγως του είδους της ζημιάς (Φυτική και Ζωική Παραγωγή ή Φυτικό, Ζωικό και Πάγιο Κεφάλαιο, Αποθηκευμένα Προϊόντα). Στην Δήλωση Ζημιάς οπωσδήποτε πρέπει να αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του ενδιαφερόμενου, οι αριθμοί δελτίου ταυτότητας και λογαριασμού τράπεζας (IBAN), η διεύθυνση κατοικίας και το τηλέφωνο, καθώς και τα στοιχεία της εκμετάλλευσης (σύμφωνα με το έντυπο). Όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο απαιτείται και ο κωδικός αριθμός της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης.
- (68) Προκειμένου να γίνει δεκτή η Δήλωση Ζημιάς θα πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα έγγραφα, όπως αυτά κάθε φορά ορίζονται και ενδεικτικά:
1. Αποδεικτικό κατοχής της εκμετάλλευσης:
Να αποδεικνύεται η κατοχή με την προσκόμιση των σχετικών νόμιμων τίτλων ιδιοκτησίας.
Σε περίπτωση μισθωμένης εκμετάλλευσης και προκειμένου ο ενοικιαστής να τύχει της ενίσχυσης ανασύστασης, θα προσκομίζονται ιδιωτικά ενοικιαστήρια έγγραφα, οπωσδήποτε με ημερομηνία μίσθωσης προγενέστερης της ζημιάς και διάρκειας τουλάχιστον 5 ή 10 ετών, κατά περίπτωση. Προκειμένου για μονοετείς καλλιέργειες θα προσκομίζεται το μισθωτήριο του έτους ζημιάς.
Σε περίπτωση που η γεωργική εκμετάλλευση, μετά την επέλευση του ζημιογόνου αιτίου εντάχθηκε σε Μητρώο (π.χ. Αμπελουργικό Μητρώο, κ.λ.π.) και διαπιστωθεί ότι ο καλλιεργητής ο οποίος είναι σήμερα ο κάτοχος ή ο διαχειριστής της καλλιέργειας, δεν είναι το ίδιο άτομο με τον παραγωγό που κατείχε την εκμετάλλευση την ημερομηνία της ζημιάς, με τον οποίο όμως συνδέεται με συγγένεια α' βαθμού, τότε:
α) αν ο δικαιούχος, κατά την ημερομηνία της ζημιάς, παραγωγός έχει προβεί σε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες για την ανασύσταση της καλλιέργειάς του, τότε του καταβάλλεται η αντίστοιχη ενίσχυση ανασύστασης. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να βεβαιωθεί, με Υπεύθυνη Δήλωση από το σημερινό δικαιούχο, η διατήρηση της εκμετάλλευσης για το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα.
β) αν ο σημερινός κάτοχος ή διαχειριστής της καλλιέργειας έχει προβεί στις προβλεπόμενες ενέργειες για την ανασύσταση της καλλιέργειας, τότε θα πρέπει ι. να υποβάλει όλα τα δικαιολογητικά προκειμένου να κριθεί ή όχι δικαιούχος της ενίσχυσης ιι. να προσκομίσει τα προβλεπόμενα έγγραφα ιιι. να προσκομίσει εξουσιοδότηση εκχώρησης της ενίσχυσης ανασύστασης από τον προηγούμενο κάτοχο της εκμετάλλευσης.
 2. Αντίγραφο αίτησης της Ενιαίας Εκταρικής Επιδότησης για το έτος ζημιάς, όπου αναγράφονται τα στοιχεία των αγροτεμαχίων τα οποία είναι επιλέξιμα επιδότησης και για τα οποία αιτείται κρατική ενίσχυση.
 3. Φωτοαντίγραφο της κατάστασης του τραπεζικού λογαριασμού (IBAN), όπου επιθυμεί να κατατεθεί το ποσό της ενίσχυσης
 4. Άδειες ίδρυσης, λειτουργίας, οικοδομικές άδειες, κλπ. των εκμεταλλεύσεων, κατά περίπτωση.
 5. Εγγύηση του κατασκευαστή, προκειμένου για το πάγιο κεφάλαιο και ιδιαίτερα για νέες κατασκευές.
- (69) Ο ενδιαφερόμενος, με την υποβολή της Δήλωσης Ζημιάς, υποχρεούται να καταβάλει τέλη εκτίμησης, εφόσον αυτά καθοριστούν σε σχετική Υπουργική Απόφαση. Το αρμόδιο όργανο, αφού παραλάβει τη Δήλωση Ζημιάς, την υπογράφει και παραδίδει στον ενδιαφερόμενο αντίγραφο, στο οποίο αναγράφεται η ημερομηνία παραλαβής της αίτησης.

- (70) Όλα τα έγγραφα θα πρέπει να είναι είτε πρωτότυπα είτε ευκρινή φωτοαντίγραφα θεωρημένα από αρμόδια αρχή .
- (71) Το όργανο που είναι αρμόδιο για τη συγκέντρωση των Δηλώσεων Ζημιάς, συντάσσει και υποβάλλει στο Φορέα Ανάθεσης συνοπτικό σημείωμα για τις Δηλώσεις που έχουν υποβληθεί σε ειδικό έντυπο (ανάλογα με το είδος της ζημιάς).
- (72) Μετά την παραλαβή των Δηλώσεων Ζημιάς των παραγωγών (μαζί με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, όπως αυτά θα καθορίζονται εκάστοτε), ακολουθεί Διοικητικός έλεγχος από αρμόδια όργανα του Φορέα Ανάθεσης. Αν σε Δήλωση Ζημιάς παραγωγού διαπιστωθεί έλλειψη δικαιολογητικών ή ανάγκη προσκόμισης συμπληρωματικών στοιχείων, ο συγκεκριμένος παραγωγός ειδοποιείται εγγράφως για την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων σε τακτή προθεσμία. Οι Δηλώσεις Ζημιάς στις οποίες διαπιστώνονται ελλείψεις, παρά την έγγραφη ειδοποίηση, αποκλείονται από το πρόγραμμα ενίσχυσης.

Εκτιμητές

- (73) Η εκτίμηση της ζημιάς διενεργείται από αρμόδιους, εξουσιοδοτημένους προς τούτο, Γεωπόνους του Φορέα Ανάθεσης. Στις περιπτώσεις που, λόγω της φύσεως της ζημιάς, απαιτείται η ανάθεση καθηκόντων εκτιμητή και σε επιστήμονες άλλων κλάδων (πχ Μηχανικοί) ή σε ειδικούς επιστήμονες (πχ Κτηνίατροι), αυτή γίνεται με απόφαση του Προέδρου του Φορέα Ανάθεσης. Η άσκηση καθηκόντων εκτιμητή μπορεί να γίνει και από Γεωπόνους, ή ανάλογα με την περίπτωση, άλλους επιστήμονες, υπάλληλους Κρατικών ή Ημικρατικών Υπηρεσιών, ή ιδιώτες. Η ανάθεση καθηκόντων εκτιμητή σε υπαλλήλους του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα γίνεται μετά από έγκριση της Υπηρεσίας στην οποία υπηρετούν. Η άσκηση των καθηκόντων εκτιμητή αποτελεί Υπηρεσιακό καθήκον για τον υπάλληλο, στον οποίο ανατίθεται η εκτέλεση αυτών.

Εκτίμηση

- (74) Ο χρόνος εκτίμησης καθορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης ανάλογα με τη φύση και την έκταση της ζημιάς και τις ανάγκες επέμβασης για αποκατάσταση. Στις περιπτώσεις όπου, λόγω άλλων αστάθμητων παραγόντων, δεν είναι δυνατή η εξατομίκευση της ζημιάς έγκαιρα, ο καλλιεργητής είναι υποχρεωμένος να αφήσει «μάρτυρες», δηλαδή άθικτα (ακαλλιεργητα ή ασυγκόμιστα) τμήματα της καλλιέργειάς του και συγκεκριμένα:
- α) για αροτραίες καλλιέργειες, από ένα τμήμα (λωρίδα) που να έχει πλάτος ένα (1) μέτρο και το μήκος μιας διάστασης του αγροτεμαχίου και στα δύο άκρα αυτού.
- β) για πρεμνοειδείς καλλιέργειες, ολόκληρες τις ακραίες γραμμές οι οποίες θα καθορίζουν και τα όρια του αγροτεμαχίου.
- γ) για δενδρώδεις καλλιέργειες, διάσπαρτα, σ' όλη την έκταση του αγροτεμαχίου, τόσα δένδρα όση είναι η αναλογία ένα (1) δένδρο για κάθε είκοσι (20) δένδρα.
- (75) Σε περιπτώσεις ζημιών σε ανθοκομικές καλλιέργειες – φυτώρια και αποθηκευμένα προϊόντα, καθώς και στο Ζωικό και Πάγιο Κεφάλαιο, οι εκτιμήσεις διενεργούνται άμεσα, μετά την ειδοποίηση από τα αρμόδια όργανα ή τους ενδιαφερόμενους.

- (76) Η εκτίμηση της ζημιάς κάθε εκμετάλλευσης που ζημιώθηκε διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες της Αγροτικής Εκτιμητικής, ανάλογα με τη φύση της ζημιάς, από ένα μόνο εκτιμητή ή – όπου κρίνεται αναγκαίο - από Επιτροπή, η οποία ορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης.
- (77) Ο εκτιμητής ή η Επιτροπή οφείλει να κάνει την εκτίμηση αμέσως μόλις λάβει τη σχετική εντολή από το Φορέα Ανάθεσης.
- (78) Η ημερομηνία που θα αρχίσουν οι εκτιμήσεις στην περιοχή κάθε Δήμου ή Κοινότητας γίνεται γνωστή στους ενδιαφερομένους με ανακοίνωση, που τοιχοκολλάται από τον Αντιπρόσωπο του Φορέα Ανάθεσης σε περίοπτο μέρος του Δήμου ή της Κοινότητας. Κατά την εκτίμηση μπορούν, εφόσον το θέλουν, να είναι παρόντες οι ενδιαφερόμενοι, καθώς επίσης και εκπρόσωποι των Οργανώσεων των παραγωγών και να εκθέτουν τις απόψεις τους ή να παρέχουν κάθε σχετική πληροφορία ή στοιχεία για τη ζημιά.
- (79) Ο ενδιαφερόμενος είναι υποχρεωμένος να υποδείξει την εκμετάλλευση που ζημιώθηκε ή να παρευρίσκεται κατά την εκτίμηση, εφόσον του ζητηθεί αυτό από τον εκτιμητή. Οφείλει να δώσει στον εκτιμητή κάθε πληροφορία και αποδεικτικό στοιχείο, που θα του ζητηθεί σχετικά με τη νομιμότητα ή την κυριότητα της εκμετάλλευσης που δήλωσε. Επίσης ο ενδιαφερόμενος έχει υποχρέωση, όταν του ζητηθεί από τον εκτιμητή, να προσκομίσει έγγραφα στοιχεία (οικονομικά ή στατιστικά) για την εκμετάλλευση των προηγούμενων χρόνων. Στοιχεία αυτής της μορφής είναι αυτά, που τηρούνται από το Δήμο ή την Κοινότητα, τις Συνεργατικές ή άλλες Οργανώσεις, τα αντίγραφα τιμολογίων πώλησης, οι τυχόν εκκαθαρίσεις κλπ.
- (80) Σε περίπτωση, που ο ενδιαφερόμενος αρνηθεί :
- να υποδείξει την εκμετάλλευση που δήλωσε για να γίνει η εκτίμηση
 - να επιτρέψει στον εκτιμητή την είσοδο σε αυτή
 - να προσκομίσει στοιχεία, που ν' αποδεικνύουν ότι αυτός είναι ο κάτοχος της εκμετάλλευσης που ζημιώθηκε
 - να παρευρεθεί στην εκτίμηση αν και έχει κληθεί να είναι παρών αυτός ή αντιπρόσωπός του -εκτός από την περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας
 - να δώσει στοιχεία και πληροφορίες, με τα οποία αποδεικνύεται η νομιμότητα της εκμετάλλευσης, ή υποδεικνύει εσκεμμένα άλλη εκμετάλλευση ως δική του, θεωρείται ότι έχει παραιτηθεί από την αίτηση που υπέβαλε.
- (81) Στις περιπτώσεις αυτές, συντάσσεται σχετικό πρακτικό, που υπογράφεται από τον εκτιμητή και τον οριοδείκτη ή δύο μάρτυρες όταν δεν υπάρχει οριοδείκτης, ή τον Αντιπρόσωπο του Φορέα Ανάθεσης. Αντίγραφο του πρακτικού αποστέλλεται μαζί με τα πορίσματα εκτίμησης ζημιών και αναρτάται στα Γραφεία του Αντιπροσώπου του Φορέα Ανάθεσης.
- (82) Οι Δήμαρχοι ή οι Πρόεδροι Κοινοτήτων, οι Πρόεδροι Συνεργατικών Εταιρειών, οι Υπάλληλοι του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, όργανα Αστυνομίας, κλπ. είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε πληροφορία ή βοήθεια που πιθανόν να ζητηθεί από τους εκτιμητές ή τα όργανα του Φορέα Ανάθεσης.
- (83) Ο εκτιμητής καταχωρεί, τόσο το αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όσο και το πόρισμα της εκτίμησης που διενεργήθηκε, κατά είδος χωριστά σε κάθε

εκμετάλλευση, σε ειδικό έντυπο, του οποίου ο τύπος εγκρίνεται από το Φορέα Ανάθεσης.

- (84) Μετά τη μηχανογραφική τους επεξεργασία, τα πορίσματα κοινοποιούνται από το Φορέα Ανάθεσης, στον Αντιπρόσωπο του αντίστοιχου Δήμου ή Κοινότητας. Ειδικά για τους παραγωγούς που δεν κρίνονται δικαιούχοι, στη στήλη των παρατηρήσεων αναγράφεται ο λόγος απόρριψης και δεν τους κοινοποιείται πόρισμα εκτίμησης.
- (85) Ο Αντιπρόσωπος υποχρεούται, χωρίς καθυστέρηση και μάλιστα την ίδια μέρα της παραλαβής, να καλέσει τους ενδιαφερόμενους με σχετική πρόσκληση, η οποία τοιχοκολλάται σε περίοπτα μέρη του Δήμου ή της Κοινότητας, να λάβουν γνώση των πορισμάτων της εκτίμησης.
- (86) Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπου παρατηρείται ομοιογένεια των ζημιών, με σκοπό την απλούστευση και συντόμευση των διαδικασιών και του χρόνου εκτίμησης, μπορεί να διενεργείται κατά περιοχή εκτίμηση για τον καθορισμό του ποσοστού ζημιάς, κατά είδος και γεωγραφική ζώνη, από Επιτροπή η οποία αποτελείται από τρεις (3) τουλάχιστον εκτιμητές που ορίζονται από το Φορέα Ανάθεσης. Η κατά περιοχή αυτή εκτίμηση αφορά σε όλες τις εκμεταλλεύσεις της γεωγραφικής ζώνης που πλήγηκε, κατά είδος, εκτός εκείνων που ρητά αναφέρονται και εξαιρούνται στο πρακτικό πραγματογνωμοσύνης. Με βάση το ποσοστό ζημιάς της κατά τα πιο πάνω διενεργηθείσας εκτίμησης, συντάσσονται τα πορίσματα κατά δικαιούχο, μηχανογραφούνται και αναρτώνται στον αντίστοιχο Δήμο ή Κοινότητα. Το ποσοστό ζημιάς, όπως καθορίζεται από την Επιτροπή δεσμεύει τόσο το Φορέα Ανάθεσης όσο και τους ενδιαφερομένους, είναι οριστικό και αμετάκλητο και συνεπώς κατά αυτού δεν επιτρέπεται υποβολή αίτησης επανεκτίμησης.

Ένσταση και Επανεκτίμηση

- (87) Το πόρισμα της εκτίμησης γίνεται οριστικό μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από την επόμενη της τοιχοκόλλησης της πρόσκλησης προς τους ενδιαφερομένους για να προσέλθουν και να λάβουν γνώση των πορισμάτων εκτίμησης. Πέραν αυτής της ημερομηνίας οι τυχόν ενστάσεις απορρίπτονται ως εκπρόθεσμες.
- (88) Μέσα στην πιο πάνω προθεσμία των δεκαπέντε ημερών, ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να υποβάλει στον αρμόδιο Αντιπρόσωπο του Φορέα Ανάθεσης:

Α. Ένσταση για θέματα Διοικητικού ελέγχου

Στην αίτηση-ένσταση για θέματα Διοικητικού ελέγχου πρέπει να επισυνάπτονται απαραίτητα όλα τα ζητούμενα δικαιολογητικά για να κριθεί ο ενδιαφερόμενος δικαιούχος κρατικής ενίσχυσης. Η αίτηση αυτή υποβάλλεται ατελώς.

Ι. Εφόσον ο αιτών προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κριθεί δικαιούχος:

- Του κοινοποιείται το πόρισμα εκτίμησης, εφόσον έχει διενεργηθεί.
- Διενεργείται εκτίμηση και του κοινοποιείται το πόρισμα.

Και στις δυο πιο πάνω περιπτώσεις μπορεί να υποβληθεί αίτηση επανεκτίμησης, εφόσον ο ενδιαφερόμενος δεν συμφωνεί με το πόρισμα εκτίμησης.

ΙΙ. Σε περίπτωση που, κατά την εξέταση της ένστασης Διοικητικού ελέγχου, ο ενδιαφερόμενος κριθεί μη δικαιούχος, του κοινοποιείται το αποτέλεσμα μέσω του

Αντιπροσώπου του Φορέα Ανάθεσης και παύει οριστικά κάθε περαιτέρω διεκδίκηση οικονομικής ενίσχυσης.

Β. Ένσταση κατά του πορίσματος εκτίμησης

Στην αίτηση-ένσταση κατά του πορίσματος εκτίμησης αναγράφονται όλα τα στοιχεία του πορίσματος, για το οποίο ζητείται επανεκτίμηση, όπως έχουν καθοριστεί στο πόρισμα εκτίμησης, καθώς και οι λόγοι για τους οποίους ζητείται επανεκτίμηση.

Η αίτηση-ένσταση δεν λαμβάνεται υπόψη αν δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα και δε συνοδεύεται από την καταβολή τελών επανεκτίμησης, εφόσον προβλέπονται.

Σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης αίτησης επανεκτίμησης, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις που ισχύουν και για την αποδοχή εκπρόθεσμης αίτησης ζημιάς.

- (89) Επανεκτίμηση έχει δικαίωμα να ζητήσει και ο Φορέας Ανάθεσης μέχρι να οριστικοποιηθούν τα πορίσματα εκτίμησης.
- (90) Η αίτηση επανεκτίμησης δεν λαμβάνεται υπ' όψη και ο ενδιαφερόμενος θεωρείται ότι έχει παραιτηθεί από αυτή, αν προσκληθεί από τους επανεκτιμητές και δεν προσκομίσει μέσα σε τακτή προθεσμία έγγραφα στοιχεία ή πληροφορίες και δεν παράσχει διευκολύνσεις για τη διενέργεια της επανεκτίμησης. Επίσης, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος αρνηθεί είτε να υποδείξει την εκμετάλλευση για την οποία υπέβαλε ένσταση ή να επιτρέψει στους επανεκτιμητές την είσοδο σ' αυτή ή να προσκομίσει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι αυτός είναι ο διαχειριστής, θεωρείται ότι έχει παραιτηθεί από την αίτηση επανεκτίμησης.
- (91) Η επανεκτίμηση διενεργείται:
- α) Από έναν υπάλληλο που ορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης, προκειμένου για εξέταση ενστάσεων Διοικητικού ελέγχου.
- β) Από δύο εκτιμητές που ορίζονται από το Φορέα Ανάθεσης, σε περίπτωση ένστασης κατά του πορίσματος εκτίμησης.
- (92) Σε περίπτωση διαφωνίας των επανεκτιμητών, ορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης άλλος εκτιμητής, ως διαιτητής, του οποίου το πόρισμα είναι τελεσίδικο.
- (93) Για τη διενέργεια των επανεκτιμήσεων εφαρμόζονται ανάλογα όλες οι διατάξεις του παρόντος πλαισίου, που αφορούν τις εκτιμήσεις. Οι επανεκτιμητές ή ο διαιτητής καταχωρούν το πόρισμα της επανεκτίμησης που διενεργήθηκε, κατ' είδος και κατά εκμετάλλευση, σε ειδικό έντυπο, του οποίου ο τύπος εγκρίνεται από το Φορέα Ανάθεσης. Αντίγραφα των πορισμάτων επανεκτίμησης κοινοποιούνται στον Αντιπρόσωπο του Φορέα στο Δήμο ή την Κοινότητα. Ο Αντιπρόσωπος έχει υποχρέωση, χωρίς καθυστέρηση και μάλιστα την ίδια μέρα της παραλαβής, να καλέσει, με σχετική πρόσκληση, που τοιχοκολλάται σε περίοπτο μέρος του Δήμου ή της Κοινότητας, τους ενδιαφερομένους να λάβουν γνώση των πορισμάτων της επανεκτίμησης.
- (94) Οι επανεκτιμητές ή ο διαιτητής δεν δεσμεύονται από τα πορίσματα της εκτίμησης εκτιμώντας από την αρχή τη ζημιά.
- (95) Με την επιφύλαξη των διατάξεων στις αιτιολογικές σκέψεις (96)-(97), το πόρισμα της επανεκτίμησης είναι οριστικό και δεν μπορεί να ασκηθεί κατ' άλλο άλλο ένδικο μέσο.

Αλληπάλληλες Ζημιές και συσχετιζόμενες ζημιές

- (96) Σε περίπτωση που στην ίδια εκμετάλλευση, εντός της ίδιας καλλιεργητικής περιόδου, συμβούν αλληπάλληλες ζημιές στην παραγωγή, τότε, αν δεν έχει διενεργηθεί εκτίμηση της προηγούμενης ή των προηγούμενων ζημιών ή έχει διενεργηθεί εκτίμηση αλλά το πόρισμα δεν έχει κοινοποιηθεί, η εκτίμηση αναφέρεται και περιλαμβάνει όλες τις προηγούμενες ζημιές, ώστε το πόρισμα που διαμορφώνεται να εκφράζει ενιαία τη συνολική ζημιά.
- (97) Σε περίπτωση που στην ίδια εκμετάλλευση συμβούν αλληπάλληλες ζημιές σε φυτικό κεφάλαιο:
- α) αν δεν έχει πραγματοποιηθεί αποκατάσταση των ζημιών, τότε στη νέα εκτίμηση αναφέρεται και συμπεριλαμβάνεται και η προηγούμενη ζημιά, ώστε το πόρισμα που διαμορφώνεται να εκφράζει ενιαία τη συνολική ζημιά.
- β) αν έχει πραγματοποιηθεί αποκατάσταση των ζημιών, τότε εκτιμάται η νέα ζημιά, λαμβάνοντας υπόψη και την οποιαδήποτε ενίσχυση που τυχόν έχει ήδη καταβληθεί.

Αναθεώρηση πορίσματος

- (98) Ο Διευθυντής του Φορέα Ανάθεσης μπορεί σε κάθε βαθμό της διαδικασίας αναγνώρισης ή εκκαθάρισης της ζημιάς και μετά ακόμα από την καταβολή της ενίσχυσης, να ασκήσει κατά την κρίση του προσφυγή για αναθεώρηση των πορισμάτων εκτίμησης, εφόσον περιέλθουν σε γνώση του στοιχεία, επί των οποίων μπορεί να θεμελιωθεί ότι υπάρχει πλάνη ως προς τα στοιχεία που συνθέτουν το πόρισμα της εκτίμησης.
- (99) Η προσφυγή για την αναθεώρηση των πορισμάτων εκτίμησης κατατίθεται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Ανάθεσης μέσα σε εύλογο χρόνο από τότε που έγιναν γνωστά τα στοιχεία που τη θεμελιώνουν.
- (100) Επί της προσφυγής, εφόσον γίνει κατ' αρχή δεκτή, αποφασίζει οριστικά και τελεσίδικα τριμελής Επιτροπή Αναθεωρήσεως, η οποία απαρτίζεται από ειδικούς και ορίζεται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Η Επιτροπή δεν δεσμεύεται από το πόρισμα πραγματογνωμοσύνης (εκτίμηση-επανεκτίμηση) και μπορεί να αναθεωρήσει οποιοδήποτε στοιχείο του πορίσματος. Για τη διενέργεια της αναθεωρήσης εφαρμόζονται ανάλογα όλες οι διατάξεις του πλαισίου που αφορούν τις επανεκτιμήσεις.
- (101) Με βάση το πόρισμα της Επιτροπής Αναθεωρήσεως, διενεργείται νέα εκκαθάριση της ζημιάς, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του πλαισίου και ή ζητείται από τον ενδιαφερόμενο η επιστροφή της διαφοράς, σε περίπτωση που έλαβε μεγαλύτερη ενίσχυση χωρίς να τη δικαιούται, ή ανακτάται η ενίσχυση εφόσον δεν δικαιούται, ή καταβάλλεται σ' αυτόν τυχόν πρόσθετη κρατική ενίσχυση.

Απαλλαγή

- (102) Σε όλες τις περιπτώσεις που κρίνονται επιλέξιμες ενισχύσεων, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο παρόν πλαίσιο, ποσοστό ζημιάς μέχρι 20% κατ' είδος δεν ενισχύεται, καθόσον αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που βαρύνει το δικαιούχο (απαλλαγή).

Έλεγχος αποκατάστασης

- (103) Όσοι με βάση τα προηγούμενα έχουν κριθεί δικαιούχοι κρατικής ενίσχυσης για ανασύσταση Φυτικού Κεφαλαίου, αντικατάσταση Ζωικού Κεφαλαίου και αποκατάσταση ζημιών Παγίου Κεφαλαίου και προκειμένου να τους καταβληθούν οι αντίστοιχες οικονομικές ενισχύσεις οφείλουν:

A. Χρόνος αποκατάστασης ζημιών

να προβούν στην αποκατάσταση/ ανασύσταση / αντικατάσταση του κεφαλαίου τους, σε χρονικό διάστημα μέχρι και 2 χρόνια από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής Υπουργικής Απόφασης, εκτός ειδικών, τεκμηριωμένων περιπτώσεων, όπου μπορεί η αποκατάσταση να συντελεσθεί μέσα σε 3 χρόνια π.χ. προσβολή από νηματώδεις.

B. Υποβολή δικαιολογητικών αποκατάστασης

να υποβάλουν, κατά περίπτωση, τα παρακάτω :

α) Για ενίσχυση ανασύστασης Φυτικού Κεφαλαίου :

1. «Αίτηση-Υπεύθυνη Δήλωση αποκατάστασης ζημιών», σε ειδικό έντυπο που θα καθορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης, μετά την αποκατάσταση των ζημιών, με την οποία να ζητείται ο έλεγχος των εργασιών αποκατάστασης προκειμένου να χορηγηθεί η ενίσχυση.

2. Πρωτότυπα εξοφλημένα τιμολόγια συνοδευμένα από δελτία αποστολής των υλικών, δενδρυλλίων που αγοράστηκαν από αναγνωρισμένους φυτωριούχους, κλπ., καθώς και δελτία παροχής υπηρεσιών, που θα αποδεικνύουν τις δαπάνες εργασιών που έγιναν (απομάκρυνση κλάδων και ριζών, βαθιά άροση, κλπ) ή μηχανημάτων που χρησιμοποιήθηκαν.

Στα εν λόγω τιμολόγια ή στα δελτία παροχής υπηρεσιών πρέπει απαραίτητα να αναγράφονται και τα εξής στοιχεία : Ονομασία εκδότη-Επιχείρησης, ονοματεπώνυμο αγοραστή, αριθμός και είδος αγοραζόμενου προϊόντος ή το είδος της υπηρεσίας, αξία των αγοραζόμενων ειδών και ξεχωριστά ο αντίστοιχος ΦΠΑ που το βαρύνει, ημερομηνία έκδοσης και εξόφλησης.

3. Σε περιπτώσεις χρησιμοποίησης δενδρυλλίων θα προσκομίζεται βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας, στην οποία θα φαίνεται ότι τα δενδρύλλια αυτά είναι κατάλληλα από φυτοϋγειονομικής πλευράς και ενδεδειγμένων ποικιλιών που έχουν καθορισθεί από το Τμήμα Γεωργίας ως κατάλληλες για την περιοχή.

Ο καθορισμός των ενδεικνυόμενων ποικιλιών των νέων δενδρυλλίων ή των εμβολίων, στις περιπτώσεις της επαναφύτευσης ή του εμβολιασμού, καθώς και η παροχή των απαραίτητων οδηγιών στους παραγωγούς για τη διαμόρφωση του σχήματος της νέας φυτείας και την εφαρμογή των κατάλληλων καλλιεργητικών φροντίδων, για τη βελτίωση των παραγόμενων προϊόντων, γίνεται από το Τμήμα Γεωργίας.

Διευκρινίζεται ότι οι παραγωγοί που έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές στο φυτικό τους κεφάλαιο μπορούν να εφαρμόσουν οποιοδήποτε είδος ανασύστασης, που θα τους διευκολύνει στις μετέπειτα εργασίες τους αλλά θα λάβουν τις ενισχύσεις που προβλέπονται για το είδος της ανασύστασης στο οποίο θα έπρεπε να προβούν εξαιτίας της ζημιάς που έπαθαν με βάση το πόρισμα πραγματογνωμοσύνης του Φορέα Ανάθεσης και του πρακτικού αποκατάστασης της Επιτροπής ελέγχου της ανασύστασης της ζημιάς τους. Σε ειδικές περιπτώσεις (πχ. καταστροφή του κτήματος από ισχυρές πλημμύρες) μπορεί ο δικαιούχος να προβεί στην

ανασύσταση του συνόλου των κατεστραμμένων μέσω της καλλιέργειάς του, σε άλλο αγροτεμάχιο, του οποίου είναι κάτοχος / διαχειριστής. Στην περίπτωση αυτή, η ανασύσταση δεν θα κρίνεται επιλέξιμη ενίσχυσης αν ήδη υπάρχει άλλη καλλιέργεια στο αγροτεμάχιο.

Οι εργασίες ανασύστασης του ζημιωθέντος φυτικού κεφαλαίου θα πρέπει:

I. να γίνουν την κατάλληλη εποχή, σύμφωνα με τις οδηγίες του Τμήματος Γεωργίας για να μην υπάρχουν αποτυχίες και

II. να ολοκληρωθούν το συντομότερο δυνατόν.

β) Για την ενίσχυση αντικατάστασης του Ζωικού Κεφαλαίου :

Μετά την ολοκλήρωση του συνόλου των εργασιών και την αποκατάσταση των ζημιών του ζωικού κεφαλαίου, ή των πλαισιοκυψελών με σμήνος, υποβάλλεται:

1. «Αίτηση-Υπεύθυνη Δήλωση αντικατάστασης Ζωικού Κεφαλαίου» σε ειδικό έντυπο που θα καθορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης, με την οποία να ζητείται ο έλεγχος της πραγματοποιηθείσας αντικατάστασης, προκειμένου να χορηγηθεί η ενίσχυση.

2. Πρωτότυπα τιμολόγια αγοράς ζώων και ελλείψει αυτών, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών, οποιοδήποτε στοιχείο αποδεικνύει την αγορά Ζωικού Κεφαλαίου προς αντικατάσταση του απολεσθέντος.

3. Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τον έλεγχο σήμανσης.

4. Βεβαίωση από τον Επαρχιακό Κτηνιατρικό Λειτουργό της Επαρχίας, στην οποία ασκείται η εκμετάλλευση, ότι το Ζωικό Κεφάλαιο που αγοράστηκε για την αντικατάσταση είναι απαλλαγμένο από μεταδοτικές ασθένειες.

Όλα τα τιμολόγια θα πρέπει να εκδίδονται στο όνομα του δικαιούχου παραγωγού. Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά αποκατάστασης θα υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους στα Επαρχιακά Γραφεία του Φορέα Ανάθεσης, θα σφραγίζονται με την ένδειξη ότι έγινε χρήση για τη λήψη κρατικής ενίσχυσης και θα φυλάσσονται στο φάκελο του παραγωγού.

γ) Για την ενίσχυση αποκατάστασης ζημιών στο Πάγιο Κεφάλαιο και Εξοπλισμό.

Μετά την ολοκλήρωση του συνόλου των εργασιών και την αποκατάσταση των ζημιών, υποβάλλεται:

1. «Αίτηση-Υπεύθυνη Δήλωση αποκατάστασης ζημιών» σε ειδικό έντυπο, που καθορίζεται από το Φορέα Ανάθεσης, με την οποία ζητείται ο έλεγχος των εργασιών αποκατάστασης, προκειμένου να χορηγηθεί η σχετική ενίσχυση.

2. Πρωτότυπα εξοφλημένα τιμολόγια αγοράς ανταλλακτικών-υλικών και αγοράς ειδών γεωργικού και μηχανολογικού εξοπλισμού για αντικατάσταση των κατεστραμμένων, δελτία αποστολής υλικών, όπου είναι απαραίτητα και δελτία παροχής υπηρεσιών (τεχνίτες-εργάτες).

Σημειώνεται ότι :

- Σε περιπτώσεις εισαγόμενων μηχανημάτων ή εξοπλισμού (π.χ. υλικών θερμοκηπίων κλπ) απαιτείται τα σχετικά παραστατικά να είναι επίσημα μεταφρασμένα στην Ελληνική από το Υπουργείο Εξωτερικών ή το Προξενείο της Κύπρου στη χώρα από την οποία προέρχονται ή από άλλο αρμόδιο όργανο.

- Στις περιπτώσεις που η αποκατάσταση της ζημιάς έγινε από μη συνήθη ή πολυτελή υλικά, η δαπάνη αποκατάστασης της ζημιάς θα υπολογίζεται με βάση τη δαπάνη που θα απαιτείτο εάν η αποκατάσταση γινόταν με απλά σύγχρονα υλικά.

Γ. Διαπίστωση αποκατάστασης

Μετά την υποβολή των προαναφερόμενων, κατά περίπτωση, δικαιολογητικών, ο Φορέας Ανάθεσης προβαίνει στη διαπίστωση αποκατάστασης των ζημιών, η οποία γίνεται από υπάλληλο του Φορέα Ανάθεσης ή από Επιτροπή, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Η Επιτροπή θα είναι τριμελής, θα ορίζεται με απόφαση του Φορέα Ανάθεσης και θα αποτελείται από δύο υπαλλήλους του Φορέα Ανάθεσης και έναν υπάλληλο συναφούς με το αντικείμενο Υπηρεσίας, κατά περίπτωση ή από τρεις υπαλλήλους του Φορέα Ανάθεσης. Οι υπάλληλοι του Φορέα Ανάθεσης ή οι Επιτροπές που αναφέρονται πιο πάνω, θα προβαίνουν στη διαπίστωση της ανασύστασης του Φυτικού Κεφαλαίου, της αντικατάστασης του Ζωικού Κεφαλαίου και αποκατάστασης ζημιών Πάγιου Κεφαλαίου και Εξοπλισμού.

Καταβολή κρατικών ενισχύσεων

- (104) Μετά την ολοκλήρωση των ελέγχων, συντάσσονται πρακτικά βεβαίωσης αποκατάστασης σε ειδικά έντυπα, κατά περίπτωση. Στα πρακτικά βεβαίωσης αποκατάστασης καταγράφεται το είδος της ανασύστασης καθώς και λεπτομερής περιγραφή των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν. Εφόσον διαπιστωθεί από υπάλληλο ή Επιτροπή του Φορέα Ανάθεσης ότι οι εργασίες ή μέρος αυτών δεν εκτελέστηκαν, καταγράφονται και αφού προσδιοριστούν τα ποσά που αντιστοιχούν σ' αυτές, η ενίσχυση μειώνεται ανάλογα.
- (105) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδιαίτερα μεγάλων ζημιών ή όταν συντρέχουν άλλοι ειδικοί λόγοι, μπορεί να χορηγηθεί στους δικαιούχους προκαταβολή έναντι δικαιούμενων κρατικών ενισχύσεων, για να μπορέσουν να συνεχίσουν την παραγωγική τους δραστηριότητα, εφόσον διαπιστωμένα είναι δικαιούχοι και βρίσκεται σε εξέλιξη η αποκατάσταση των ζημιών τους. Στις περιπτώσεις που καταβλήθηκαν προκαταβολές και στη συνέχεια ο παραγωγός είτε κρίθηκε μη δικαιούχος ή δεν ολοκλήρωσε την αποκατάσταση της ζημιάς του, αυτές πρέπει να επιστρέφονται συμπεριλαμβανομένου και του τόκου της αγοράς. Οι ενισχύσεις καταβάλλονται από το Φορέα Ανάθεσης σε πίστωση τραπεζικών λογαριασμών που δηλώνουν οι δικαιούχοι. Οι ενισχύσεις υπόκεινται σε κρατήσεις, όπως αυτές θα καθορίζονται αρμοδίως.

Υποχρεώσεις δικαιούχων

- (106) Οι δικαιούχοι των κρατικών ενισχύσεων υποχρεούνται να αποδέχονται κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες εθνικές ή κοινοτικές αρχές και να δηλώνουν ότι έλαβαν γνώση των πιο πάνω όρων και προϋποθέσεων, καθώς και των κυρώσεων από τη μη τήρησή τους.
- (107) Για όλες τις αναφερόμενες ζημιωθείσες εκμεταλλεύσεις ή δραστηριότητες, για τις οποίες έχει υποβληθεί αίτηση χορήγησης κρατικής ενίσχυσης, θα δηλώνεται με Υπεύθυνη Δήλωση από το δικαιούχο αν έχει ασφαλισθεί ή όχι σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό φορέα. Στις περιπτώσεις ζημιών από ανομβρία, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 4, από το ποσό της κρατικής ενίσχυσης, που προβλέπεται από το παρόν πλαίσιο, θα αφαιρείται το ποσό που ενδεχόμενα έχει καταβληθεί ή που οφείλεται από τον ασφαλιστικό φορέα.
- (108) Σε περίπτωση που οι δικαιούχοι δεν τηρήσουν κάποιον από τους όρους ή δηλώσουν ψευδή στοιχεία, υποχρεούνται να επιστρέψουν εντόκως τα καταβληθέντα ποσά, σύμφωνα με τις διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας.

- (109) Σε περίπτωση που κατά τη μηχανογραφική εκκαθάριση της εκτιμηθείσας ζημιάς ή κατά τη διενέργεια διαπίστωσης αποκατάστασης της ζημιάς ή κατά τη διενέργεια ελέγχων από τους υπαλλήλους του Φορέα Ανάθεσης διαπιστωθεί ότι το ποσό της ενίσχυσης ή της προκαταβολής έναντι της ενίσχυσης που έλαβαν ενισχυθέντες δικαιούχοι, υπερβαίνει το ποσό που δικαιούνται συνολικά, είναι υποχρεωμένοι να επιστρέψουν σε Τραπεζικό Λογαριασμό του Φορέα Ανάθεσης τη διαφορά του ποσού, ως αχρεωστήτως καταβληθείσα.
- (110) Εφόσον διαπιστωθεί ότι οι απώλειες της παραγωγής ήταν μικρότερες από 30% της κανονικής παραγωγής της ομοειδούς καλλιέργειας θα ανακτώνται οι οικονομικές ενισχύσεις που θα έχουν παραχωρηθεί στους πληγέντες παραγωγούς.
- (111) Οι ενισχυθέντες παραγωγοί υποχρεούνται να διατηρήσουν το σύνολο της ενισχυθείσας εκμετάλλευσης, για χρονικό διάστημα ανάλογο του είδους της ζημιάς:
- α) Τις δενδρώδεις καλλιέργειες, αμπέλια και ακτινίδια για μια συνεχή πενταετία,
 - β) τις άλλες πολυετείς καλλιέργειες για μια τουλάχιστον τριετία,
 - γ) τα επισκευασθέντα ή ανακατασκευασθέντα γεωργοκτηνοτροφικά κτίσματα και κεφάλαιο, τουλάχιστον για μια συνεχή δεκαετία,
 - δ) τα μηχανήματα-μηχανολογικό εξοπλισμό τουλάχιστον για μία συνεχή πενταετία,
 - ε) τη δραστηριότητα τους για τουλάχιστον μία συνεχή τριετία, στις περιπτώσεις αντικατάστασης Ζωικού Κεφαλαίου και πλαισιοκυψελών με σμήνος.
- Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, ως αφετηρία έναρξης των χρονικών υποχρεώσεων θα θεωρείται η ημερομηνία υποβολής της Αίτησης Αποκατάστασης από το δικαιούχο παραγωγό.
- (112) Οι κληρονόμοι θανόντος δικαιούχου, κατά τη διαδικασία καταβολής των κρατικών ενισχύσεων και προκειμένου να τύχουν των εγκριμένων κρατικών ενισχύσεων, υποχρεούνται να προσκομίσουν τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά σε συνδυασμό με τις διατάξεις του παρόντος πλαισίου, σε χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τους 5 μήνες από την ημερομηνία θανάτου του δικαιούχου.
- (113) Σε περίπτωση αλλαγής του προσώπου που διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση, δικαιούχος της κρατικής ενίσχυσης είναι εκείνος που ήταν διαχειριστής τη μέρα που συνέβηκε η ζημιά, υπό τους περιορισμούς που προβλέπονται ανωτέρω για την υποβολή δήλωσης ζημιάς και ειδικότερα στις αιτιολογικές σκέψεις (66)-(68).
- (114) Σε περίπτωση, που κατά την περίοδο εκπλήρωσης μιας μακροχρόνιας υποχρέωσης, που έχει αναληφθεί ως προϋπόθεση για τη χορήγηση ενίσχυσης, ο δικαιούχος μεταβιβάσει την εκμετάλλευση, εξολοκλήρου ή εν μέρει, σε άλλο πρόσωπο, το πρόσωπο αυτό δύναται να τον υποκαταστήσει μόνο ως προς τις υποχρεώσεις, για το υπόλοιπο της περιόδου, εφόσον τηρούνται οι προβλεπόμενες από το καθεστώς ενίσχυσης προϋποθέσεις και αποδεχθεί τις προβλεπόμενες δεσμεύσεις. Εάν αυτό δεν συμβεί, ο αρχικός δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει τις ενισχύσεις που έχει εισπράξει. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να κοινοποιείται έγγραφο στο αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο του Φορέα Ανάθεσης, μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, σε διάστημα μέχρι ένα μήνα από τη μεταβίβαση, ώστε να κρίνεται και ο νέος δικαιούχος και στη συνέχεια να ενημερώνεται ο φάκελος.

- (115) Σε περίπτωση ανώτερης βίας κατά την περίοδο εκπλήρωσης μιας μακροχρόνιας υποχρέωσης, μπορεί να μην απαιτηθεί η επιστροφή των ενισχύσεων που έλαβε ο δικαιούχος. Ως περιπτώσεις ανώτερης βίας μπορούν να γίνουν δεκτές, αποδεικνυόμενες με επίσημα έγγραφα, ιδίως οι παρακάτω :
- α) Θάνατος του κατόχου της εκμετάλλευσης
 - β) Μακροχρόνια ανικανότητα για εργασία
 - γ) Απαλλοτριώση ή αναδασμός σημαντικού τμήματος της εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ήταν γνωστή ή προβλέψιμη τη μέρα της ανάληψης της δέσμευσης
 - δ) Σοβαρή φυσική καταστροφή που έπληξε σημαντικά την εκμετάλλευση
 - ε) Επιζωοτία που προσβάλλει το σύνολο ή σημαντικό μέρος της αγέλης του κατόχου της εκμετάλλευσης.
- (116) Οι αιτητές υποχρεούνται με βάση την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 74.745 και ημερομηνία 20/2/2013, για την καταβολή οποιασδήποτε κρατικής ενίσχυσης/χορηγίας απαιτείται όπως προσκομίζουν:
- α) βεβαίωση διευθέτησης των φορολογικών τους υποχρεώσεων προς την Υπηρεσία Φόρου Προστιθέμενης Αξίας,
 - β) βεβαίωση υποβολής των φορολογικών δηλώσεων στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, καθώς επίσης και βεβαίωση που να αποδεικνύει ότι δεν έχουν οφειλές και
 - γ) βεβαίωση διευθέτησης των εισφορών/τελών προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- (117) Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να κοινοποιείται έγγραφο στο αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο του Φορέα Ανάθεσης μαζί με τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, μέσα σε ένα μήνα από τη στιγμή που ο κάτοχος είναι σε θέση να το πράξει, ώστε να ενημερώνεται ο φάκελος του δικαιούχου.

Έλεγχοι

- (118) Ο Φορέας Ανάθεσης καθιερώνει μηχανισμούς ελέγχου των πληρωμών, καθώς και ελέγχου ως προς την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων που καθορίζουν οι σχετικές αποφάσεις.
- (119) Οι έλεγχοι συνίστανται σε διοικητικούς (επιθεώρηση των εγγράφων που στηρίζουν τις πληρωμές) και επιτόπιους. Έλεγχος της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των δικαιούχων γίνεται στο πλαίσιο ετήσιων τακτικών ελέγχων, σε τυχαίο δείγμα και αφορά όλα τα είδη ενισχύσεων. Σε περιπτώσεις καταγγελιών ή αμφιβολιών και σε κάθε άλλη περίπτωση που κρίνεται αυτό αναγκαίο, διενεργείται έκτακτος έλεγχος. Οι δικαιούχοι, εφόσον επιλεγούν για έλεγχο, θα πρέπει να υποβάλουν κάθε παραστατικό, που κατά την κρίση του οργάνου ελέγχου συμβάλλει στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για την τήρηση των υποχρεώσεών τους. Η παράλειψη υποβολής των στοιχείων αυτών ή η ανακριβής δήλωση στοιχείων, αποτελεί αθέτηση των όρων και προϋποθέσεων και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.
- (120) Υποχρεωτική είναι η έγκαιρη ενημέρωση των δικαιούχων σε περιπτώσεις ελέγχου, καθώς και σε ότι αφορά τα αποτελέσματα των ελέγχων και τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν. Η διαπίστωση, μετά από έλεγχο, από αρμόδια ελεγκτικά όργανα, της μη ορθής εφαρμογής των διαδικασιών και διατάξεων που θεσπίζονται, επισύρει την αναστολή των πληρωμών και ανάλογα με την περίπτωση, την επιστροφή τους.

- (121) Κατά την έναρξη του ελέγχου της εκμετάλλευσης, ο κάτοχος ή εκπρόσωπος του θα ενημερώνεται για τα προβλεπόμενα στις σχετικές αποφάσεις, καθώς και αν τηρούνται ή όχι από αυτόν. Για κάθε έλεγχο θα συντάσσεται πρακτικό ελέγχου, στο οποίο θα αναφέρονται αναλυτικά τα στοιχεία της εκμετάλλευσης, τι ελέγχθηκε, τι διαπιστώθηκε και τι προτείνεται. Αντίγραφο του πρακτικού θα κοινοποιείται στο δικαιούχο.
- (122) Στην περίπτωση που έχουν διαπιστωθεί παρατυπίες, μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου ενημερώνεται ο κάτοχος της εκμετάλλευσης, στον οποίο χορηγείται υποχρεωτικά αντίγραφο του πρακτικού ελέγχου.
- (123) Ενστάσεις μπορούν να υποβληθούν από τους δικαιούχους μέσα σε 10 μέρες από την κοινοποίηση. Οι ενστάσεις εξετάζονται από Ειδική Επιτροπή, που συστήνεται με απόφαση του Φορέα Ανάθεσης. Οι αποφάσεις της Επιτροπής είναι οριστικές και κοινοποιούνται στους ενδιαφερόμενους.
- (124) Οι δικαιούχοι των ενισχύσεων υποχρεώνονται να αποδέχονται κάθε έλεγχο από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες ή από τις κοινοτικές αρχές. Οι δικαιούχοι κατά τον έλεγχο θα πρέπει να υποβάλλουν κάθε δικαιολογητικό που κατά την κρίση των αρμοδίων υπηρεσιών συμβάλλει στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για την τήρηση των υποχρεώσεών τους.

Ετήσιες Εκθέσεις

- (125) Θα υποβάλλεται ετήσια έκθεση σύμφωνα με τις πρόνοιες του σημείου 728 των Κατευθυντήριων Γραμμών, στην οποία θα περιλαμβάνονται και μετεωρολογικές πληροφορίες για το είδος, το χρονοδιάγραμμα, το σχετικό μέγεθος, και την τοποθεσία του κλιματικού συμβάντος που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία ή των θεομηνιών.

Ανάκληση δήλωσης ζημιάς ή αίτησης επανεκτίμησης

- (126) Ο αιτητής έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη Δήλωση Ζημιάς που υπέβαλε, με αίτησή του, την οποία πρέπει, είτε να υποβάλει στον Αντιπρόσωπο του Φορέα Ανάθεσης μέχρι την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα της εκτίμησης, ή να καταθέσει στον εκτιμητή, ή να την αποστείλει στο αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο του Φορέα Ανάθεσης, πριν όμως την καταβολή της ενίσχυσης.
- (127) Σε περίπτωση ανάκλησης της Δήλωσης Ζημιάς, ο ενδιαφερόμενος θεωρείται ότι παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμα για κρατική ενίσχυση της τυχόν ζημιάς που προξενήθηκε στην εκμετάλλευσή του. Τα τέλη της Εκτίμησης, αν προβλέπονται, δεν επιστρέφονται, σε όποιο στάδιο της διαδικασίας και αν υποβληθεί η Ανάκληση της Δήλωσης.
- (128) Ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει να μη διενεργηθεί η επανεκτίμηση που ζήτησε, υποβάλλοντας σχετική αίτηση όπως παραπάνω, για την αποδοχή της οποίας αποφασίζουν μόνο οι επανεκτιμητές, ανάλογα, κατά την κρίση τους.

Ατέλειες

- (129) Εκτός των τελών εκτίμησης και επανεκτίμησης, εφόσον καθοριστούν, οι ενδιαφερόμενοι δεν καταβάλλουν καμιά αμοιβή ή αποζημίωση σε οποιοδήποτε για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, από την υποβολή της Δήλωσης Ζημιάς μέχρι και την είσπραξη της κρατικής ενίσχυσης.

- (130) Όσοι απασχολούνται με εντολή του Φορέα Ανάθεσης στην καταγραφή των ζημιών, την επισήμανση των ζημιών, τη διενέργεια πραγματογνωμοσυμών, την άσκηση εποπτείας, την παρακολούθηση της πορείας εξέλιξης των ζημιών των εκμεταλλεύσεων και τη διαπίστωση της αποκατάστασής τους, δικαιούνται οδοιπορικά και άλλα έξοδα, όπως καθορίζονται με σχετικές Αποφάσεις του αρμόδιου Φορέα Ανάθεσης.

2.9. Σώρευση

- (131) Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται ταυτόχρονα βάσει πολλών καθεστώτων ή να σωρεύονται με ειδικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια της ενίσχυσης όπως καθορίζονται στο παρόν μέτρο. Η πρόνοια αφορά ίδιες προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Επίσης απαγορεύεται η σώρευση με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εφόσον αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα η ένταση ή το ποσό της ενίσχυσης να υπερβεί το ποσό που καθορίζεται στο παρόν μέτρο.
- (132) Δεν επιτρέπεται η σώρευση επενδυτικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού με ενισχύσεις για την αποκατάσταση υλικών ζημιών του παρόντος μέτρου.

2.10. Διαφάνεια

- (133) Το Τμήμα Γεωργίας, ως η Αρμόδια Αρχή, θα αναρτά στην επίσημη ιστοσελίδα του όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σύμφωνα με τα σημεία 128 και 131 των Κατευθυντήριων Γραμμών όπως για παράδειγμα το πλήρες κείμενο του εν λόγω Σχεδίου.

2.11. Γενικές εξαιρέσεις

- (134) Η καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης στο πλαίσιο του κοινοποιημένου καθεστώτος σε όποια επιχείρηση έχει επωφεληθεί από προγενέστερη παράνομη ενίσχυση, η οποία χαρακτηρίστηκε μη συμβιβάσιμη μέσω απόφασης της Επιτροπής, θα ανασταλεί έως ότου η επιχείρηση αποπληρώσει ή καταβάλει σε δεσμευμένο λογαριασμό το συνολικό ποσό της παράνομης και μη συμβιβάσιμης ενίσχυσης, καθώς και τους αντίστοιχους τόκους ανάκτησης.
- (135) Θα τηρούνται οι πρόνοιες του σημείου (26) για τις προβληματικές επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου οι προβληματικές επιχειρήσεις εξαιρούνται καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος πλαισίου για ζημιές που οφείλονται σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα. Η εν λόγω αρχή δεν ισχύει για τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις για τις ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, εφόσον οι χρηματοοικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η επιχείρηση που δραστηριοποιείται στη πρωτογενή γεωργική παραγωγή οφείλονται στα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

3.1. Εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ

- (136) Για να εφαρμοστεί το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων σε οποιαδήποτε μορφή. Πρέπει να συνιστά οικονομικό πλεονέκτημα για τους δικαιούχους. Επιπλέον, πρέπει να έχει επιλεκτικό χαρακτήρα, με την έννοια ότι πρέπει να χορηγείται σε ορισμένες επιχειρήσεις, και η ενίσχυση πρέπει να είναι ικανή να νοθεύει τον ανταγωνισμό και να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών εντός της Ένωσης.
- (137) Το εν λόγω μέτρο ενίσχυσης χρηματοδοτείται με απευθείας επιδοτήσεις από τον Κρατικό προϋπολογισμό. Ως εκ τούτου, χορηγείται από την κεντρική κυβέρνηση της Κύπρου μέσω Κρατικών πόρων.
- (138) Το μέτρο ενίσχυσης ευνοεί τους πρωτογενείς παραγωγούς γεωργικών προϊόντων στο σύνολό του αλλά και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων κατά το μέτρο που μπορούν κι αυτές να τύχουν Κρατικών ενισχύσεων σε περίπτωση ζημιών από θεομηνία και έκτακτα γεγονότα. Αυτοί οι δικαιούχοι αποτελούν οντότητες, οι οποίες συμμετέχουν σε οικονομική δραστηριότητα και θεωρούνται επιχειρήσεις για τους σκοπούς του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁴. Το καθεστώς παρέχει στους δικαιούχους οικονομικό πλεονέκτημα, καθώς έχουν τη δυνατότητα να εκτελούν δραστηριότητες προώθησης με μειωμένο κόστος. Κανονικά, θα έπρεπε να επωμιστούν οι ίδιοι τις δαπάνες αυτές στο πλαίσιο της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας, και, ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις αυτού του είδους νοθεύουν τους όρους του ανταγωνισμού⁵.
- (139) Επιπλέον, δεδομένου ότι ωφελεί μόνο τον τομέα της γεωργίας στην Κύπρο, η ενίσχυση είναι επιλεκτική. Όπως επιβεβαίωσε το Δικαστήριο, ένα μέτρο μπορεί να συνιστά κρατική ενίσχυση ακόμα και αν αφορά έναν ολόκληρο οικονομικό τομέα⁶.
- (140) Το μέτρο της ενίσχυσης είναι δυνατό να νοθεύσει τον ανταγωνισμό καθώς ενισχύει την ανταγωνιστική θέση των δικαιούχων. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το γεγονός ότι η ανταγωνιστική θέση μιας επιχείρησης ενισχύεται σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που την ανταγωνίζονται, από την παροχή ενός οικονομικού πλεονεκτήματος που διαφορετικά δε θα απολάμβανε στην κανονική πορεία των δραστηριοτήτων της, κατατείνει σε μια πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού.⁷
- (141) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενισχύσεις προς μια επιχείρηση ενδέχεται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, όταν η επιχείρηση αυτή δραστηριοποιείται σε αγορά ανοιχτή στο ενδοενωσιακό εμπόριο. Οι δικαιούχοι των επίμαχων ενισχύσεων δραστηριοποιούνται στην άκρως ανταγωνιστική αγορά των γεωργικών προϊόντων. Το μέτρο ενίσχυσης είναι επομένως δυνατόν να νοθεύσει τον

⁴ Απόφαση στην C-41/90, *Höfner και Elser κατά Macrotron GmbH*, ECLI:EU:C:1991:161, σκέψη 21.

⁵ Βλ. μεταξύ άλλων C-156/98, *Γερμανία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψη 30.

⁶ Απόφαση στην *Unicredito Italiano κατά Agenzia delle Entrate*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, σκέψεις 44-48· απόφαση στην *Ιταλία κατά Επιτροπής*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, σκέψεις 94-98.

⁷ Απόφαση στην *Philip Morris Holland BV κατά Επιτροπής*, 730/79, EU:C:1980:209.

ανταγωνισμό και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και, ως εκ τούτου, αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

- (142) Με δεδομένα τα ανωτέρω, πληρούνται οι όροι του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Μπορεί, επομένως, να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το προτεινόμενο μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου. Η ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά μόνον εάν υπάγεται σε κάποια από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στη ΣΛΕΕ.

3.2. Συμβιβάσιμο με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ και το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ

- (143) Στη συγκεκριμένη περίπτωση, λόγω της φύσης των σχεδιαζόμενων μέτρων, δηλαδή της αντιστάθμισης των ζημιών και της φύσης των γενεσιουργών αιτιών, οι μόνες παρεκκλίσεις που είναι δυνατόν να ληφθούν υπόψη είναι οι ακόλουθες:

α) για τις θεομηνίες και τα έκτακτα γεγονότα, αυτή που προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την οποία συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την επανόρθωση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.

β) για δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, αυτή που προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την οποία μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

- (144) Προϋπόθεση για την εφαρμογή αυτών των εξαιρέσεων είναι η τήρηση των ακόλουθων διατάξεων:

α) όσον αφορά την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης, πρέπει να τηρούνται οι σχετικές διατάξεις που διέπουν την χορήγηση ενισχύσεων δυνάμει του τμήματος 1.2.1.1 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών.

β) όσον αφορά την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, πρέπει να τηρούνται οι σχετικές διατάξεις που διέπουν την χορήγηση ενισχύσεων δυνάμει του τμήματος 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών

3.2.1. Αποζημίωση για τις ζημιές από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα

– Κοινές αρχές αξιολόγησης

- (145) Σύμφωνα με το σημείο 38 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι κοινές αρχές αξιολόγησης έχουν εφαρμογή σε ενισχύσεις που δίνονται σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Δεν εφαρμόζονται όμως για ενισχύσεις που δίνονται σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης όπως στην εν λόγω περίπτωση όπου η ενίσχυση παρέχεται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.1 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

– Προβληματικές Επιχειρήσεις

- (146) Σύμφωνα με το σημείο 26 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι προβληματικές επιχειρήσεις εξαιρούνται καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής των παρουσών Κατευθυντήριων Γραμμών. Το ίδιο σημείο των Κατευθυντήριων Γραμμών συνεχίζει ότι η εν λόγω αρχή δεν ισχύει για τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις για ζημιές που προκαλούνται από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα και αναφέρονται στο μέρος II τμήμα 1.2.1.1 του παρόντος εγγράφου, οι οποίες συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης.

– Εκκρεμούσα διαταγή ανάκτησης

- (147) Εξάλλου, κατά το σημείο 27 των Κατευθυντήριων Γραμμών, η αρχή ότι κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για τις οποίες εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις θεωρούνται παράνομες και ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό των ενισχύσεων που απομένει να ανακτηθεί, δεν ισχύει όταν η ενίσχυση αφορά επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης. Σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (134) το καθεστώς ενισχύσεων συμμορφώνεται με αυτή τη γενική εξαίρεση στο σύνολό του.

– Περιβαλλοντικοί στόχοι

- (148) Το εν λόγω καθεστώς επιτρέπει την καταβολή ενισχύσεων για ζημιές στη γεωργία που προκλήθηκαν από θεομηνίες και δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες. Ως εκ τούτου το εν λόγω καθεστώς δεν έχει αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την έννοια του σημείου 52 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

– Χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης

- (149) Όσον αφορά το χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης, το σημείο 75 δ) των Κατευθυντήριων Γραμμών σημειώνει ότι οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα, σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.1 δεν είναι αναγκαίο να έχουν χαρακτήρα κινήτρου.
- (150) Εξάλλου, το σημείο 69 των Κατευθυντήριων Γραμμών προβλέπει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του μέρους II τμήμα 1.2 θα πρέπει να περιορίζονται στη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και αντιμετωπίζουν διάφορες δυσχέρειες παρότι κατέβαλαν εύλογες προσπάθειες να ελαχιστοποιήσουν τους σχετικούς κινδύνους. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν πρέπει να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να εκτίθενται ασκόπως σε κινδύνους. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα θα πρέπει οι ίδιες να φέρουν τις συνέπειες απερίσκεπτων επιλογών ως προς τις μεθόδους παραγωγής ή τα προϊόντα. Οι αιτιολογικές σκέψεις (12) και (13) περιορίζουν τις ενισχύσεις σύμφωνα με το παρόν καθεστώς πλαίσιο κατά τρόπο ώστε να πληρούνται τις προϋποθέσεις του σημείου 69 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

– Σώρευση

- (151) Όπως προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη (131), δεν επιτρέπεται η πιθανή σώρευση των ενισχύσεων και κάθε άλλης πληρωμής που χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη ζημιά, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων, όπως και των ενισχύσεων de minimis, να υπερβαίνει τα ανώτατα όρια της ενίσχυσης που προβλέπονται στις Κατευθυντήριες Γραμμές. Ως εκ τούτου είναι σύμφωνο με τα σημεία 99, 100, 102 και 104 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- (152) Επιπλέον το καθεστώς απαγορεύει τη σώρευση επενδυτικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού όπως αναφέρεται στο σημείο 143 ε) των Κατευθυντήριων Γραμμών με ενισχύσεις για την αποκατάσταση υλικών ζημιών του τμήματος 1.2.1.1. Αυτή η πρόβλεψη υπάρχει στην αιτιολογική σκέψη (132) και είναι σύμφωνη με το σημείο 105 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

– Διαφάνεια

- (153) Όσο για την αρχή της διαφάνειας, σημαντικά εν προκειμένω είναι τα σημεία 128, 131 και 132 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Οι προϋποθέσεις των σημείων 128 και 131 των Κατευθυντήριων Γραμμών πληρούνται όπως προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη (133) ανωτέρω, με τις κυπριακές αρχές να δεσμεύονται να δημοσιεύσουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σε ολοκληρωμένο δικτυακό τόπο. Ο προβλεπόμενος δικτυακός τόπος είναι αυτός του Τμήματος Γεωργίας, ως αρμόδιας αρχής. Όσον αφορά αυτές του σημείου 132 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι αιτιολογικές σκέψεις (51) και (125) προβλέπουν τη διαβίβαση όλων των σχετικών στοιχείων στην Επιτροπή με ετήσιες εκθέσεις.

– Διάρκεια

- (154) Το καθεστώς θα αρχίσει να ισχύει μετά την έγκρισή του από την Επιτροπή σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (8) ανωτέρω.
- (155) Σύμφωνα με το σημείο 719 των Κατευθυντήριων Γραμμών, καθεστώς που αφορούν κρατικές ενισχύσεις για μέτρα τα οποία μπορούν επίσης να τύχουν συγχρηματοδότησης από το ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, θα πρέπει να περιορίζονται στη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020. Πράγματι, στην αιτιολογική σκέψη (8) αναφέρεται ότι το εν λόγω καθεστώς θα έχει ισχύ μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

– Όροι που τίθενται στο τμήμα 1.2.1.1 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών

- (156) Το εν λόγω καθεστώς εμπίπτει στη διάταξη του σημείου 335 των Κατευθυντήριων Γραμμών καθώς αποτελεί καθεστώς πλαίσιο προς έγκριση εκ των προτέρων με σκοπό την ταχεία διαχείριση σε περίπτωση θεομηνιών και έκτακτων γεγονότων. Στις αμέσως επόμενες αιτιολογικές σκέψεις πραγματοποιείται η εκτίμηση εάν οι όροι του είναι σαφώς διατυπωμένοι ώστε να τύχει έγκρισης. Σύμφωνα με το παραπάνω σημείο των Κατευθυντήριων Γραμμών, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αναλάβει, όπως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις (51) και (125), κι αναλύθηκε στην αμέσως προηγούμενη

αιτιολογική σκέψη, την υποχρέωση αναφοράς που προβλέπεται στο σημείο 728 στοιχείο β) των Κατευθυντήριων Γραμμών.

- (157) Το παρόν καθεστώς αφορά ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις (5) και (12)-(17) ανωτέρω. Ως εκ τούτου είναι σύμφωνο με το σημείο 328 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- (158) Όπως αναφέρεται στο σημείο 329 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι έννοιες της «θεομηνίας» (φυσικής καταστροφής) και του «έκτακτου γεγονότος» που αναφέρονται στο άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά. Σύμφωνα με το σημείο 330 των Κατευθυντήριων Γραμμών, η Επιτροπή έχει δεχθεί ότι οι σεισμοί, οι χιονοστιβάδες, οι κατολισθήσεις, οι πλημμύρες, οι ανεμοστρόβιλοι, οι τυφώνες, οι εκρήξεις ηφαιστειών και οι ανεξέλεγκτες πυρκαγιές μπορούν να θεωρηθούν θεομηνίες. Στα έκτακτα γεγονότα που έχουν γίνει δεκτά κατά το παρελθόν από την Επιτροπή περιλαμβάνονται ο πόλεμος, οι εσωτερικές αναταραχές ή απεργίες και, με ορισμένες επιφυλάξεις και ανάλογα με την έκτασή τους, μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά δυστυχήματα και πυρκαγιές, τα οποία συνεπάγονται εκτεταμένες απώλειες. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αξιολογεί τις προτάσεις για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη πρακτική της στον τομέα αυτό. Οι σχετικοί εννοιολογικοί προσδιορισμοί που δίνονται από το εν λόγω καθεστώς και περιγράφονται στα σημεία 1 και 2 της αιτιολογικής σκέψης (19), είναι σύμφωνοι με τα παραπάνω.
- (159) Το σημείο 331 των Κατευθυντήριων Γραμμών ορίζει ότι α) η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους πρέπει να έχει αναγνωρίσει επίσημα ότι πρόκειται περί θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος· και β) απαιτείται να υπάρχει άμεση αιτιώδης σχέση μεταξύ της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος και των ζημιών που υπέστη η επιχείρηση. Σε συμφωνία με το σημείο 331 στοιχείο α) των Κατευθυντήριων Γραμμών, η αιτιολογική σκέψη (20) προβλέπει ότι η αρμόδια αρχή αξιοποιώντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία θα πρέπει να αναγνωρίσει επίσημα ότι πρόκειται περί θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος. Η διαδικασία αναγνώρισης περιγράφεται αναλυτικά στις αιτιολογικές σκέψεις (53)-(60). Ταυτόχρονα η αιτιολογική σκέψη (59) στοιχείο θ) προβλέπει ότι θα πρέπει να τεκμηριώνεται άμεση σχέση μεταξύ της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος και των ζημιών που προκλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το σημείο 331 στοιχείο β) των Κατευθυντήριων Γραμμών. Επιπλέον, οι έμμεσες ζημίες αποκλείονται από το παρόν καθεστώς σύμφωνα με το σημείο 8 της αιτιολογικής σκέψης (19).
- (160) Κατά το σημείο 332 των Κατευθυντήριων Γραμμών, το εν λόγω καθεστώς καθορίζει εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει προηγηθεί η επίσημη αναγνώριση που αναφέρεται στο σημείο 331 στοιχείο α) των Κατευθυντήριων Γραμμών, όπως εκτίθενται σημείο 1 της αιτιολογικής σκέψης (21).
- (161) Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις (12) και (14)-(17), το καθεστώς προβλέπει ότι η ενίσχυση θα καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους υπό τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων (αιτιολογική σκέψη (7)) σε συμμόρφωση με το σημείο 333 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- (162) Σε συμφωνία με το σημείο 334 των Κατευθυντήριων Γραμμών, η αιτιολογική σκέψη (50) προνοεί ότι το καθεστώς θα καλύπτει ζημίες από θεομηνίες ή έκτακτα

γεγονότα μέχρι τρία έτη από την ημερομηνία επέλευσης τους ενώ οι καταβολές της ενίσχυσης θα ολοκληρώνονται μέσα σε 4 χρόνια από την επέλευση του συμβάντος..

Επιλέξιμες δαπάνες

- (163) Όπως προβλέπεται στο σημείο 337 των Κατευθυντήριων Γραμμών, επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία. Πράγματι οι αιτιολογικές σκέψεις (56)-(60) περιγράφουν το ρόλο των δημόσιων αρχών στη συγκέντρωση κι εκτίμηση όλων των στοιχείων που μεταξύ άλλων καταδεικνύουν την άμεση σχέση μεταξύ της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος και των ζημιών που υπέστησαν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Επιπλέον, η εκτίμηση των ζημιών σε κάθε εκμετάλλευση διενεργείται και τα μετέπειτα πορίσματα ετοιμάζονται από αρμόδιους εκτιμητές εξουσιοδοτημένους από τις δημόσιες αρχές σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις (73)-(86).
- (164) Οι ζημιές που καλύπτονται από τον εν λόγω καθεστώς περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη (23) – εξαιρούνται από την καταβολή ενισχύσεων οι περιπτώσεις που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις (24) και (25) – και είναι σε πλήρη συμφωνία με το σημείο 338 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Από το σύνολο των αιτιολογικών σκέψεων που περιγράφουν τη διαδικασία εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος και ειδικά από αυτές που αφορούν τις ατομικές δηλώσεις ζημίας (αιτιολογικές σκέψεις (61)-(72)), την εκτίμηση της ζημίας (αιτιολογικές σκέψεις (73)-(86)) και τον έλεγχο αποκατάστασης της ζημίας (αιτιολογική σκέψη (103)), όπως και από την αιτιολογική σκέψη (27) προκύπτει ότι οι ζημιές θα υπολογίζονται στο επίπεδο του μεμονωμένου δικαιούχου όπως απαιτείται στο σημείο 339 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Ο δε υπολογισμός των υλικών ζημιών και της απώλειας εισοδήματος, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη (19) σημείο 10, είναι σε πλήρη συμφωνία με τις διατάξεις των σημείων 340 και 341 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Εξάλλου, η αιτιολογική σκέψη (15) επιβεβαιώνει ότι σε περιπτώσεις δικαιούχων που ενέχονται μόνο μερικώς στο γεωργικό τομέα, το παρόν καθεστώς καλύπτει μόνο το μέρος της εκμετάλλευσης που είναι αφιερωμένο στη γεωργία. Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη (103) προβλέπει την υποβολή πρωτότυπων δικαιολογητικών από τον εκάστοτε δικαιούχο που αποδεικνύουν το ακριβές κόστος της αποκατάστασης.
- (165) Όπως προβλέπεται στις αιτιολογικές σκέψεις (37) και (38), στο ποσό αυτό μπορούν να προστεθούν άλλες δαπάνες που πραγματοποίησε ο δικαιούχος λόγω της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος αλλά πρέπει να αφαιρεθούν απ' αυτό οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός, τις οποίες θα πραγματοποίησε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος. Επιπλέον, αφαιρούνται τα συνήθη έξοδα τα οποία απέφυγε ο γεωργός να πραγματοποιήσει (πχ μη συγκομιδή προϊόντων) λόγω θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος. Ως εκ τούτου το καθεστώς είναι σύμφωνο με το σημείο 342 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- (166) Ταυτόχρονα, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη (22), οι δείκτες που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής των δικαιούχων βασίζονται σε στατιστικά στοιχεία, των οποίων η μέθοδος προσδιορισμού είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και χρησιμοποιούνται επίσης στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 της

Κύπρου. Ως εκ τούτου είναι σύμφωνα με το σημείο 343 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

Ένταση της ενίσχυσης

- (167) Σε πλήρη συμφωνία με το σημείο 345 των Κατευθυντήριων Γραμμών, το εν λόγω καθεστώς προβλέπει ότι η ένταση των ενισχύσεων δε θα ξεπερνά το 80% των επιλέξιμων δαπανών ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων, όπως ορίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις (26)-(38).

3.2.2. Αποζημίωση για τις ζημιές από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία

- Κοινές αρχές αξιολόγησης

- (168) Σύμφωνα με τα σημεία 38 και 346 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι κοινές αρχές αξιολόγησης εφαρμόζονται για ενίσχυση που χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

- Προβληματικές Επιχειρήσεις

- (169) Σύμφωνα με το σημείο 26 των Κατευθυντήριων Γραμμών, οι προβληματικές επιχειρήσεις εξαιρούνται καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής των παρουσών Κατευθυντήριων Γραμμών. Μεταξύ άλλων, αυτή η αρχή δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο γεωργικό τομέα κι αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικές δυσκολίες που προκλήθηκαν από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες. Η αιτιολογική σκέψη (135) εξαιρεί καταρχήν τις προβληματικές επιχειρήσεις από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος πλαισίου για ζημιές που οφείλονται σε δυσμενή κλιματικά φαινόμενα. Αυτή η εξαίρεση δεν ισχύει για τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις για τις ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, εφόσον οι χρηματοοικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η επιχείρηση που δραστηριοποιείται στη πρωτογενή γεωργική παραγωγή οφείλονται στα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα. Ως εκ τούτου το καθεστώς είναι σύμφωνο με τις προβλέψεις των Κατευθυντήριων Γραμμών για ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις.

- Εκκρεμούσα διαταγή ανάκτησης

- (170) Η Επιτροπή σημειώνει ότι αποκλείονται από το καθεστώς επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση επιστροφής χρημάτων από άλλη ενίσχυση, η οποία κρίθηκε ως ασυμβίβαστη, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη (14). Επιπλέον, οι Κυπριακές αρχές ανέλαβαν ρητή σχετική δέσμευση στην αιτιολογική σκέψη (134) ανωτέρω, σύμφωνα με το σημείο 27 των Κατευθυντήριων Γραμμών, και επομένως το καθεστώς είναι σύμφωνο με τη νομολογία της υπόθεσης Deggendorf.⁸

- Συμβολή στην επίτευξη κοινού στόχου

⁸ Απόφαση στην *Textilwerke Deggendorf κατά Επιτροπής*, T-244/93 και 486/93, EU:T:1995:160, σκέψεις 51-60.

- (171) Το κοινοποιηθέν καθεστώς ενισχύσεων συμβάλει σε έναν κοινό στόχο σύμφωνα με το σημείο 48 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Εκεί ορίζεται ότι η Επιτροπή θεωρεί ως συμβάλλοντα σε έναν κοινό σκοπό μέτρα ενίσχυσης που εδράζονται στο μέρος II τμήμα 1.2 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- Περιβαλλοντικοί στόχοι
- (172) Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις στην αιτιολογική σκέψη (148), το εν λόγω καθεστώς είναι σύμφωνο με το σημείο 52 των Κατευθυντήριων Γραμμών.
- Ανάγκη κρατικής παρέμβασης
- (173) Καθώς εμπίπτει στο μέρος II των Κατευθυντήριων Γραμμών, το κοινοποιηθέν καθεστώς ενισχύσεων πληροί τις αρχές όσον αφορά την ανάγκη για κρατική παρέμβαση με βάση το σημείο 55 των Κατευθυντήριων Γραμμών, την καταλληλότητα της ενίσχυσης βάσει του σημείου 57 και την αποφυγή άσκοπων επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές βάσει του σημείου 113.
- Καταλληλότητα της ενίσχυσης
- (174) Σύμφωνα με το σημείο 57 των Κατευθυντήριων Γραμμών οι ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της γεωργίας, οι οποίες πληρούν τους ειδικούς όρους που προβλέπονται στο σχετικό τμήμα του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών, αποτελούν κατάλληλο μέσο άσκησης πολιτικής. Επιπλέον, το σημείο 60 των Κατευθυντήριων Γραμμών ορίζει πως όταν προβλέπεται μια συγκεκριμένη μορφή για τα μέτρα ενίσχυσης που περιγράφονται στο μέρος II των Κατευθυντήριων Γραμμών, η μορφή αυτή θεωρείται κατάλληλο μέσο ενίσχυσης για τους σκοπούς του δικαίου Κρατικών ενισχύσεων. Τα παραπάνω πληρούνται στο παρόν καθεστώς, όπως αναλύεται στις αιτιολογικές σκέψεις (182)-(186) παρακάτω.
- Χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης
- (175) Σύμφωνα με το σημείο 75 ε) των Κατευθυντήριων Γραμμών οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.2 δεν είναι αναγκαίο να έχουν χαρακτήρα κινήτρου.
- (176) Εξάλλου, οι παρατηρήσεις στην αιτιολογική σκέψη (150) σχετικά με τη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας και αντιμετωπίζουν διάφορες δυσχέρειες παρότι κατέβαλαν εύλογες προσπάθειες να ελαχιστοποιήσουν τους σχετικούς κινδύνους, ισχύουν και για τις ενισχύσεις για ζημίες που προκλήθηκαν από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία.
- Αναλογικότητα της ενίσχυσης
- (177) Όπως αναλύεται στην αιτιολογική σκέψη (184) παρακάτω, οι ενισχύσεις με βάση το παρόν καθεστώς δε μπορούν να υπερβαίνουν τις επιλέξιμες δαπάνες, ενώ δεν ξεπερνούν τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης που αναφέρεται στο τμήμα 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών. Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης και το ποσό της ενίσχυσης υπολογίζονται από τη χορηγούσα αρχή κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης. Ως εκ τούτου το καθεστώς είναι σύμφωνο με τα σημεία 82, 84 και

85 των Κατευθυντήριων Γραμμών κι επομένως πληρούται η αρχή της αναλογικότητας.

– Σώρευση

(178) Ισχύουν οι παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα των αιτιολογικών σκέψεων (151)-(152), σύμφωνα με τα οποία το καθεστώς είναι σύμφωνο με τις προϋποθέσεις σώρευσης.

– Αποφυγή αθέμιτων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

(179) Σύμφωνα με το σημείο 113 των Κατευθυντήριων Γραμμών, λόγω του θετικού τους αντίκτυπου στην ανάπτυξη του τομέα, η Επιτροπή θεωρεί ότι, όταν ενισχύσεις πληρούν τις προϋποθέσεις και δεν υπερβαίνουν τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης, όπως ορίζεται στο σχετικό τμήμα 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών, ελαχιστοποιείται ο αρνητικός αντίκτυπος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Όπως αναλύεται στις αιτιολογικές σκέψεις (182)-(186), οι παραπάνω όροι τηρούνται από το παρόν καθεστώς. Επομένως δεν προκαλεί αθέμιτες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές.

– Διαφάνεια

(180) Οι προϋποθέσεις διαφάνειας πληρούνται επίσης σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (153).

– Διάρκεια

(181) Κατ' εφαρμογή της ανάλυσης στις αιτιολογικές σκέψεις (154)-(155), το καθεστώς είναι σύμφωνο με τις σχετικές προϋποθέσεις.

– Όροι που τίθενται στο τμήμα 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών

(182) Στο βαθμό που οι όροι που τίθενται στο τμήμα 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών είναι ίδιοι με αυτούς στο τμήμα 1.2.1.1 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών, η συμφωνία του καθεστώτος μαζί τους αναλύθηκε κι επιβεβαιώθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις (156)-(166). Αυτή η ανάλυση ισχύει *mutatis mutandis* και για τις ενισχύσεις για ζημίες που προκλήθηκαν από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία. Ως εκ τούτου οι όροι των σημείων 348-356 και 358-360 δε θα εξεταστούν εδώ εκ νέου.

(183) Το σημείο 3 της αιτιολογικής σκέψης (19) ορίζει τα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία σε αυτό το καθεστώς. Τα κλιματικά φαινόμενα που περιλαμβάνονται εκεί είναι σύμφωνα με τον ορισμό στο σημείο 35 (34) των Κατευθυντήριων Γραμμών στο οποίο παραπέμπει το σημείο 347 των Κατευθυντήριων Γραμμών. Επιπλέον ενισχύσεις σε περιπτώσεις ζημιών από αυτά τα κλιματικά φαινόμενα μπορούν να λάβουν μόνοι όσοι δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη (14). Αυτός ο περιορισμός συμβιβάζεται με τον αντίστοιχο στο σημείο 347 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

- (184) Το σημείο 357 των Κατευθυντήριων Γραμμών προϋποθέτει ότι όταν η μείωση του εισοδήματος του δικαιούχου που αναφέρεται στο σημείο (354) στοιχείο β) υπολογίζεται σε επίπεδο καλλιέργειας ή ζωικού κεφαλαίου, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο οι υλικές ζημιές που συνδέονται με την εν λόγω καλλιέργεια ή το ζωικό κεφάλαιο. Το καθεστώς είναι σύμφωνο με αυτό στο σημείο 8 της αιτιολογικής σκέψης (19), το οποίο περιορίζει τον υπολογισμό της ζημιάς στο σύνολο των καλλιεργειών ή των ζώων μιας εκμετάλλευσης που ανήκουν στο ίδιο είδος ή σε ομάδα συναφών ειδών προκειμένου για τη φυτική ή ζωική παραγωγή, ή στο σύνολο των ομοειδών εγκαταστάσεων μιας εκμετάλλευσης, προκειμένου για το πάγιο κεφάλαιο. Επιπρόσθετα, αυτή η μέθοδος υπολογισμού επιβεβαιώνεται σε διάφορες περιπτώσεις στο καθεστώς. Σχετικά με τη φυτική παραγωγή επαναλαμβάνεται στο σημείο 2 της αιτιολογικής σκέψης (21) και στην αιτιολογική σκέψη (40), σχετικά με τη ζωική παραγωγή γίνονται αναφορές με το ίδιο αποτέλεσμα ξανά στο σημείο 2 της αιτιολογικής σκέψης (21) και στην αιτιολογική σκέψη (42). Τέλος, η αιτιολογική σκέψη (110) βασίζεται στην ίδια μέθοδο υπολογισμού, δηλαδή σε αυτή της απώλειας της παραγωγής σε κάθε ομοειδή καλλιέργεια για να καθορισθεί η υποχρέωση ανάκτησης της ενίσχυσης σε περίπτωση ζημιών που είναι μικρότερες από το κατώφλι του 30% της κανονικής παραγωγής.
- (185) Όπως ορίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις (39)-(49), το καθεστώς ενίσχυσης προβλέπει μέγιστη ενίσχυση 80% των επιλέξιμων δαπανών. Επίσης, στην αιτιολογική σκέψη (102) ορίζεται ότι στις περιπτώσεις που μπορούν να τύχουν ενίσχυσης υπό το παρόν καθεστώς, ποσοστό ζημιάς μέχρι 20% κατ' είδος δεν ενισχύεται, καθόσον αποτελεί το ποσοστό ζημιάς που βαρύνει το δικαιούχο (απαλλαγή). Άρα, και σε συνδυασμό με τις διατάξεις του καθεστώτος περί σόρευσης, είναι σύμφωνο με το σημείο 362 των Κατευθυντήριων Γραμμών που περιορίζει τη μέγιστη ένταση της ενίσχυσης στο 80% των επιλέξιμων δαπανών
- (186) Η αιτιολογική σκέψη (52) είναι σύμφωνη με τη διάταξη του σημείου 363 των Κατευθυντήριων Γραμμών που προβλέπει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 1.2.1.2 του μέρους II των Κατευθυντήριων Γραμμών πρέπει να μειωθούν κατά 50%, εκτός εάν χορηγούνται σε δικαιούχους οι οποίοι έχουν συνάψει ασφαλιστική σύμβαση που καλύπτει τουλάχιστον το 50% της μέσης ετήσιας παραγωγής ή του συνδεδόμενου με την παραγωγή εισοδήματος και τους στατιστικά συχνότερους κλιματικούς κινδύνους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή περιφέρεια για την οποία παρέχεται η ασφαλιστική κάλυψη. Παρέκκλιση από την προϋπόθεση αυτή είναι δυνατή μόνο εάν ένα κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι, παρ' όλες τις προσπάθειες, δεν υπήρχε, τη στιγμή επέλευσης της ζημιάς, οικονομικά προσιτή ασφάλιση που να καλύπτει τους στατιστικά συχνότερους κλιματικούς κινδύνους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή περιφέρεια. Η παραπάνω αιτιολογική σκέψη είναι μάλιστα έτι αυστηρότερη καθώς αποκλείει εκείνες τις καλλιέργειες από πιθανές ενισχύσεις με βάση το παρόν καθεστώς σε περίπτωση που αυτές έχουν αποχωρήσει από προσφερόμενο ασφαλιστικό σχέδιο.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

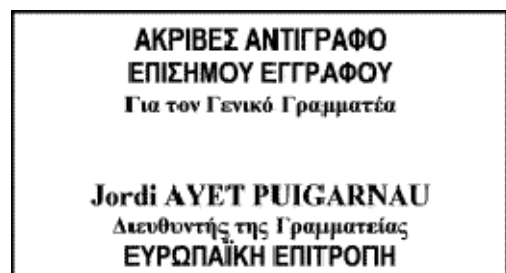
Η Επιτροπή αποφάσισε επομένως να μην εγείρει αντιρρήσεις στην ενίσχυση για το λόγο ότι είναι συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) και 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

Εάν οποιαδήποτε σημεία αυτής της επιστολής καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο στις αποφάσεις για τις κρατικές ενισχύσεις,⁹ και δεν πρέπει να δημοσιευθούν, παρακαλείσθε να ενημερώσετε σχετικά την Επιτροπή εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής αυτής της επιστολής. Εάν η Επιτροπή δε λάβει σχετικό αιτιολογημένο αίτημα εντός της οριζόμενης προθεσμίας, θα θεωρήσει ότι η Κύπρος συμφωνεί με τη δημοσίευση του πλήρους κειμένου της επιστολής. Εάν η Κύπρος επιθυμεί να καλυφθούν κάποια σημεία της επιστολής από το επαγγελματικό απόρρητο, παρακαλείσθε να επισημάνετε τα σχετικά σημεία και να παράσχετε αιτιολόγηση για κάθε σημείο για το οποίο ζητάτε τη μη δημοσιοποίηση του.

Το αίτημά σας πρέπει να διαβιβαστεί ηλεκτρονικά μέσω της υποδομής δημόσιου κλειδιού (Public Key Infrastructure, PKI) σύμφωνα με το Άρθρο 3(3) του Κανονισμού της Επιτροπής (ΕΚ) αριθ. 794/2004,¹⁰ στην ακόλουθη διεύθυνση: agri-state-aids-notifications@ec.europa.eu.

Με εκτίμηση,
Για την Επιτροπή

Phil HOGAN
Μέλος της Επιτροπής

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής C(2003) 4582 της 1ης Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο στις αποφάσεις για τις κρατικές ενισχύσεις, ΕΕ C 297, 9.12.2003, σ. 6.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ L 140, 30.4.2004, σ. 1.